

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-betűs polit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Péntek, január 9.

Mai számunk főbb közleményei:

- Megegyezést keres a város a mészárosokkal.
- Ki lesz az aradi vízvezeték zárgondnoka?
- Miért vándorolnak ki Aradmegyéből?
- Incidens a pestmegyei munkapártban.
- Színésznők és színészek a királynál.
- Vig élet a városi bizottságokban.
- Modern szellem a közoktatásban.
- Ítélet előtt Reuter ezredes póre.
- Kétszáz tábornok nyugdíjazása.
- Börtönre ítélt mágnáshölgyek.
- Temetés vig muzsikaszóval.
- Bezárt zugiskola.
- Tarkaságok.

Mozi hősök.

Arad, január 8

Sok bajunk, keserűségünk volt a háboruk miatt, — most végre egy háboru, a melyen nevetünk egyet. Nemcsak azért, mert messze, tőlünk tengerek által elválasztott területen csinálják és így nem a mi bőrünkre megy a kockázata. Hanem mulatni kell ezen a háborun, mert ... egy filmgyár részére készül. A mexikói fölkelők vezére, Hille, szerződést kötött, a melyben ennek a filmgyárnak privilégiumát biztosította mindazon hadmozdulatok, stratégiai műveletek és egyéb tábori jelenetek fölvételeire, a melyeket az ő csapatai intéznek. Természetesen, viszont a film-gyáros tekintélyes tiszteletdíjat biztosított a fölkelő-vezérnek ezért az értékes jogért.

Mélyen be lehetne menni a humorba, ha azt itt ki akarná valaki aknázni. Megirandó lenne például, hogy mit csinál Hille fővezér, ha a leghevesebb csaták közben azt venné észre, hogy a konkurrens film-cég operatőrje dolgozik? Mi lenne benne erősebb, a győzni kívánó vezér, vagy a szerződését hiven betartó üzletfél, a ki visszavonulót fuvat inkább, sem-hogy potyára, az ő szerződő társa érdekeinek rovására csinálhassanak huszezer méteres filmet a csatákról... És akadna bőven anyag a hangulatban utazók számára, akik elnyöghetnék, hogy mint jutottak el a háboruk az éposztól a mozi-műsorig. A régi fölkelő-vezérek, szabadsághősök, vagy legalább is regényes condottierik voltak, a mai fölkelők. Hille tábornok és követői — a fehér vászon számára szállítanak háborukat.

A valóság pedig az, hogy Hille tábornok is csak olyan, mint más, Európában, vagy Amerikában, aki a háborukból üzletet csinált? Mivel rosszabb a mexikói fölkelő vezér, mint a Krupp-cég, az ágyugyáros, amely a háboruk nélkül nem tudna meglenni? Az egyenruha-szállítók, a lóvásárlók, az élélmezők, a tölténygyárosok, — vajon nem mind ugyanabból a véres keresetből szerzik vagyonukat, mint a minővel a mexikói vezér akarmeggazdagodni. Még az utóbbi annyiból rokonszenvesebbnek nevezhető, mert ez a maga bőrét is kockáztatja a ve-

szedelmes és gyilkos produkcióban, amely az amerikai filmgyár részére készül, amazok pedig páholyban ülve váltják be a kövér utalványokat, amelyeket a hadseregszállításokért kapnak.

Az már nem friss megállapítás, hogy a háborukat anyagi célok szülik, anyagi érdekek kormányozzák. De az anyagi érdek olyan torz alakban még nem öltött formát egy háboru háttérében, mint most, Mexikóban. És az ember azt kérdezi: és vannak fölkelők, vannak katonák, a kik az életüket kockára teszik, elpredálják, — Hille tábornok üzlete kedvéért?

Ezért, vagy azért az üzletért, — az már mindegy. Ha igaz, hogy Miklós montenegrói király spekulált a börzéken és a hadmozdulatait a szerint kormányozta, hogy hausse-t vagy beisse-t kívánt magának: akkor a ernagore katona is csak Miklós király üzleteiért ment meghalni, megsebesülni, a véres mezőn fetrengeni. És vajon nem üzleti érdekeknek halállal kacérkodó eszközei azok, akik a gyarmatokra mennek, kulturálatlan népekkel megütközni? ...

Nagy antimilitarista érvek vannak Hille fővezér esetében. *Dulce et decorum est pro patria mori*, — édes és dicső a hazáért meghalni, lelkesítették a római katonákat. Hát vajon lelkesíti-e a mexikói fölkelőket, hogy egy filmsoda kedvéért játsza-

A sarkutazó.

Írta: Ifj. Hegedűs Sándor.

Perényi rajongó volt. Érdekelte minden ami szép, ami művészi és ami egyéni. Gyönyörködött a zenében ép úgy, mint az emberi elme egyszerű alkotásában, egy-egy nagy akarat csodás pályafutása, nemcsak magával ragadta őt, de ő aztán átélte azt az életet, amelyet a nagyszabásu ember megcsinált és belehelyezkedett mindama helyzetekbe fantáziája révén, amelyet a kiváló ember átélt. Ilyenkor azt hitte, hogy ő az a kiváló ember, akit ünneplés vesz körül és bókolva hajolnak meg előtte az emberek, hogy lerójják tiszteletüket a nagy géniusz, a nagy akarat előtt.

Akkoriban Monte-Carlóban tartózkodott s céltalanul járt-kelt a nemzetközi társaság között, esténként pedig az olvasóteremben végigbongészta az összes-nemzetek ujságjait.

Egyszer így olvasgatva, nagyot dobant a szíve, egy sürgöny volt nyomtatva az egyik francia lapban és a sürgöny óriási betűkkel szinte sikoltva hirdetett egy csodát. Egy csodát, amelyre megdöbbent az egész kultúremberiség szíve egy dobbanással, mintha az egy ember lenne egész nagy tömegével. Az ujság büszkén hirdette, hogy az emberi akarat egy hihetetlen győzelmet aratott és Roald Amundsen elérte a déli sarkot és kitűzte oda nemzetének nevében a lobogót, amely egyuttal a kultúremberek diadalát is hirdeti.

Perényi szíve nagyot dobant és napokon át szívszorogva lesté a lapokat, amelyek erről

a világeseményről mind több és több hirt hoztak. Az első jelentéseket, azután meg a hazatérő hős ünneplését, amint országról-országra jövet diadal ünneppel fogadták. Minden hirt elolvasott, az összes ujságokat átfutotta, hogy nem marad-e ki valami, nehogy egy betűt is elveszítsen abból. Könyv nélkül tudott mindent „Hakon király” földjéről és lelkében rajongva kísérté az egész utat és magányos sőtáin és álmatlan éjszakáin nem álmodott másról, csak erről a világeseményről.

Utóbb beképzelte magát a nagy felfedező szerepébe és azt hitte, hogy ő az, aki lépésről-lépésre nyomul előre és markában szorongatja nemzetének lobogóját, hogy azt feltűzze oda, örök dicsőséget szerezzen önmagának és hazájának. És látta diadalát, mikor győztesen hazatér. Végigélte bevonulásának ünnepét, szülővárosának jól ismert utcáin.

Természetesen ragyogó tavaszi nap volt, tengerkép az utcán. A házak és középületek fellobogózza és tele kíváncsi emberfejekkel. És ő érkezik. Külön vonat áll rendelkezésére, mint minden hódító fejedelemnek. Mikor a vonat a város határához ér, megkondulnak az összes harangok a városban és ágyuk dörgése jelzi az ünneplő népnek, hogy ő közeledik. A várost zenekarok járják be és vig dalokat játszanak. A katonaság felvonul és elállja a bevonulás utvonalát. Minden katona csákója mellett eserfalevél van, mert győzelmi napot ünnepel a nép és a hadsereg. Most jönnek a tüzekek, vontatják a nehéz ágyukat, aztán következik a huszárok diszszázada. És mikor az ő

vonata közeledik, akkor indul el a várból az uralkodó, hogy a nagy hódítónak eléje menjen. Az egész város lázban ég, ő megérkezett.

A kocsii ablakánál áll összefont karokkal és úgy nézi az összesereglett népet, akik eléje jöttek. Kiszáll a vasuti kocsiból, dörgő éjjen fogadja. Majd elnémul az üdvivalgás és uralkodója eléje siet, kezét fog vele és boldogan üdvözlö. Ő meghatottan válaszol. Megöleli rokonait. Aztán következik a bevonulás. Ő ül a király jobbán, amint beülnek a négylovas nyitott hintóba, a menet azonnal olindul. Legelől a harsonát fújó herold. Aztán ötezer díszruhás huszár. Most következnek a tüzekek. Utánuk diszhintókban az előkelőségek diszöltönyben. Majd lóháton a tábornoki kar és az alabárdosok. Most a diszszázlót viszik. A nemzet büszkeségét, mely a világhódítók sorába lépett. A zászló koszorúkkal és virágokkal van ékesítve.

Ezután jön ő az uralkodóval a nyitott hintón. Az uralkodó tábornoki ruhában, ő egyszerű uti dresszben, levett kalappal. Minden szem feléje tekint és perog a dob és hull rá a virág a nyitott ablakból. A menetet a zászlósok diszszázada rekeszti be. Így megy a felvonulás keresztül az ünneplő városban, fel a királyi palotáig, ahol ő a királyi lak erkélyéről néz, uralkodója mellett állva.

Perényi utolsó szög elhitte és beleélté magát ebbe a dicsőségbe és érezte, hogy valami nagyot kell alkotnia, hogy az ő fantasztikus vágya, amely őt hite szerint megilleti, szörölszóra így beteljesedhessen. Ekkor gondolkodni

nak a halállal. Merit-e lelkesedést a hareból akármelyik katona, aki ráeszmél arra, hogy milyen üzleti, vagy anyagi érdekek kedvéért kénytelen ő gyilkolni, a gyilkosát várni?...

Nagyon mulatságos ez a Hille tábornok szerződése, sajátságos háboruja. De ha hirtelen megy, jobban viszszaeszköztetve a háború gondolatát, mint ötezer béke-apostól szónoklata.

Megegyezést keres a város a mészárosokkal.

— A hatósági husszék eredményei. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 8.

A legutóbbi törvényhatósági bizottsági közgyűlés utasította a tanácsot, hogy januárban terjessze be a hatósági husszék mérlegét, forgalmi kimutatását, mert a novemberi forgalomra vonatkozó adatokból, melyek szerint a szék a 29174 korona bevétel mellett tizenegy korona hasznot hajtott, többen amellett érveltek, hogy ime Aradon nincs huszsora, a mészárosok roppant kulánsan bánnak a közönséggel és a hatósági husszék fenntartása felesleges.

A husszék ellenőrzésére kiküldött bizottság ma délután Lőcs Rezső gazdasági tanácsnok elnöklésével tartott ülésében pontról-pontra átvizsgálta újból a novemberi elszámolásokat, meggyőződött Zubor Andor tb. főjegyző által bemutatott aktákból, hogy a hatósági szék is viseli mindama terheket, melyeket a mészárosok és egyáltalában nem akar konkurálni az iparosokkal.

A decemberi adatokból kitűnik, hogy levágtak 28 marhát és 96 sertést, bevettek 22900 koronát, a tiszta haszon 89 korona 60 fillér. A főjegyző bejelentette, hogy decemberben a hus forgalom kisebb volt, mert más hús-neműeket vásárolt a közönség és a sertés vágások ideje volt. A mészárosok, akik a hatósági szék miatt leszállították némileg az árakat aznap, hogy a városi mészárszék a lovardába költözött, egynek kivételével, ismét felemelték azokat.

A bizottság több hozzászólás után elfogadta a mérlegét, azonban az elnök kívánságára

foglalkozott azzal a kérdéssel is, mi történjék a husszékkel, elérte-e célját, fenntartandó-e továbbra is?

Az elnök véleménye szerint a bemutatott elszámolások azt mutatják, hogy Aradon huszsora nincs és elérkezett az ideje annak, hogy a mészárosok maguk jöjjenek a városhoz és keressék a kölcsönös megértést. A maga részéről az esetre, ha a város különböző részein lakó, tehát a közönség nagy rétegét ellátó 30—40 mészáros felkeresné a polgármestert és kaucióval biztosított garanciát nyujtana arra, hogy közös szerződés alapján megszabott és a tisztasági hasznot biztosító húsárakat bizonyos ideig, például egy-két hónapig érvényben tartaná, hajlandó lenne a hatósági husszék beszüntetését javasolni a tanácsnak. Ez a kijelentés nem akar más lenni — mondotta — mint a megértés utjának megjelölése, mert állást csak akkor foglalhat, ha látja, hogy a mészárosok milyen garanciát nyujtanak arra, hogy a közönség csakugyan normális áron jut a hushoz.

Ezzel szemben Málék Lajos dr. az eddigi tapasztalatok alapján a husszék fenntartását kívánja és hivatkozik Temesvár példájára, ahol megegyeztek a mészárosok a várossal és mégis megszegték a paktumot. Hangsúlyozza, hogy noha olcsók az állat és buza árak, mégis drága a hus és a kenyér, amit súlyosít az is, hogy teljes súlyt sem adnak mindenütt. Épen ma vitt el neki valaki egy péküzletben vásárolt egy kiló kenyeret, amely csak 80 dekagrammot nyomott. A mészárosok lelkiismeretességére apellál, de mindaddig nem hajlandó beszüntetni a városi üzemet, míg teljes biztosíték nincs a város kezei közt arra, hogy hatvanötezer ember legszükségesebb élelmiszerévei nem történik olyan visszaélés, melyet a kereslet és kínálat egyáltalában nem indokol.

Többek hozzászólása után a bizottság az elnök indítványát fogadta el.

Elnatározták, hogy a hentes árak hatósági készítésének és árusításának és a fővárosi kenyérgyártás tanulmányozására azt javasolják a tanácsnak, küldje a fővárosba Zubor főjegyzőt.

és egész nap és egész éjjel ott tanyázott a játékkeremben. Meg volt az asztala és megvolt a helye. Jól ismerték és nézték a játékát. Az első héten százezer frank pénze volt. Ekkor aztán vérszemét kapott és saját szisztémájára sem figyelve, hazardirozni kezdett. És egy este hetvenöt perc alatt mind a garasát elvesztette. Egy frank nélkül maradt. Sokáig álldogált még a játékkeremben, aztán kiment a tengerpartra és sétálni indult.

Terveinek vége, egyelőre legalább vége! Mit tegyen most? Haza kell menni. Arra nincs pénz. Ismerte a bank szabályait és tudta, hogy azok utatvalót adnak. Másnap kénytelen volt ezt igénybe venni. A bank megváltotta számára a jegyet és ő hazatérhetett. Nem volt semmi jele. Napokig abból élt, hogy barátait pumpolta. De érezte, hogy ez nem tarthat így sokáig.

Ekkor állás után nézett és addig könyörgött, míg egy bankba fölvetették hivatalnoknak, hanem nyomorgó hónapok következtek most rá. Boldog csak akkor volt, mikor este lefekvés előtt nagy terveiről és elképzelt nagy diadaláról ábrándozhatott. Mindjobban és jobban megérelődött benne az az elhatározás, hogy neki híres embernek kell lennie, mert a dicsőség őt megilleti. Ezért elhatározta, hogy pénzt kerít bármilyen áron és ezzel újra megkísérli a szerencsét a játékasztalon. Törte a fejét, hogy hol szerezhethet pénzt, nagy pénzt, amely majd megadja a „start”-ot.

Ekkor történt, hogy őt a pénztárhoz osztották be a banknál. Naponta ezrek és ezrek mentek át a kezén, míg ő százhusz koronából

Modern szellem a közoktatásban.

— Az új államtitkárok bemutatkozása. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest jan. 8.

Benedek Sándor, a közigazgatási bíróság új másodelnöke, ma elbucuzott a kultuszminisztériumtól, Ilosvay Lajos dr. és Klebelsberg Kunó gróf, az új államtitkárok pedig elfoglalták állásukat. Délután tizenegy órakor a minisztérium dísztermében gyülekezett a tisztviselői kar. Előbb Benedek Sándor elbucuzott.

— Beismerem, — ugymond — hogy közigazgatási bírósági másodelnökké való kinevezéssel szívemnek egyik hő vágya teljesült. Tíz hónapig működtem a minisztériumban s ez idő alatt jelentékeny szociális alkotások történtek. A fizetéskiegészítési akciót kiegészítettük az óvónők és a gazdasági tanítók fizetésének rendezésével, a lelkeskedő papság számára korpótlékokat rendszeresítettünk és előkészítettük a tanári és tanítói nyugdíjtörvény revízióját, ami a tanároknak és tanítóknak régi és jogosult óhaját. Jóleső érzés tölti el szívemet, hogy részt vettem ezeknek a nagy reformoknak előmunkálataiban.

Majd Jankovich Béla miniszter bemutatta Ilosvay Lajos dr.-t, az új politikai és Klebelsberg Kunó grófot, az új adminisztrátor államtitkárt. Ilosvay a többi közt ezt mondta bemutatkozó beszédében:

— Ma már nem csak a levegőben van, hanem sok embernek megingathatatlan meggyőződése, hogy a közoktatásügy terén több javítás szükséges. Ha csak az új egyetemek szervezésére, a testi nevelés, a tanárképzés, a középiskolai tanterv átalakítására gondolok, máris oly sok, mélyreható és különböző vonatkozásaiban kényes teendőt látok, hogyha a támogatástokra nem számíthatnék, már előre csüggedést éreznék, még mielőtt a részleteket megismerném. A még mindig egyenetlen társadalom egynemű munkára, takarékosra alkalmasabb, — hogy közkeletű kifejezéssel éljek — lelkileg és testileg egészségesebbé a különböző fokú oktatás és nevelés közvetítésével

kezdett, mikép hajthatja ezt végre. Első pillanatra tisztában volt azzal, hogy ehhez első sorban pénz, még pedig sok pénz kell. Ő nem rendelkezett többel, mint pár ezer frankkal, ez nem elég ehhez.

Ekkor épen visszafordult sétájáról és szemérvetődött a monte-carliói bank kétszecsű kupolás földelére. Szíve megdobbant. Itt az alkalom. Pénzt kell teremteni. A szerencse ott trónol a kaszinó játékkermeibe, csak le kell nyügözni és akkor az neki fog szolgálni. Egyszerre tisztában volt tervével. Játsszani fog és összeszényer annyit pénzt, amennyi egy nagyszabású terv kiviteléhez elég, aztán a többi már gyerekjáték.

Még aznap este elment a kaszinóba játszani. Eleinte nyert, volt pár ezer frank nyeresége. Ekkor gondolt merészet és sürgönyözött haza a bankjának, ahol örökségét tartotta, hogy azt mind küldjék utána, mert szent hite volt, hogy kicsiben ezt játszani nem érdemes.

Addig pedig, míg pénze meg nem érkezett, szisztémákat dolgozott ki, amelyek segítségével majd ő „sprengolni” fogja a bankot. Egész halmaz papirt írkált össze, amelyek mind az ő szisztémáját hirdették és végre rájött egyre, amely szerinte csalhatatlan volt. És ez a douzain-játék volt, emelkedő tétekkel, tizennyolc esélyre kidolgozva. Az első tét száz frank és így felemelkedve tizennyolc esélyre, a maximális hatezer frankra, megkétszereződő tétekkel; így pár heti munka révén egy millió franknak együtt kell lenni.

Végre megérkezett a várva-várt pénz összesen ötezezer frank. Ekkor munkához látott

tengette életét. Nem sok ideig habozott, hogy honnét vegye a pénzt, csak az alkalmat leste, hogy azt végrehajthassa.

Egy nap százezer korona érkezett épen pénztárárat után. De ő szíveségből átvette a pénzt és nyugtázta. Aztán míg a pénztáros kinyitotta a pénztárt ő a pénzeslevelébe papírszeleteket tett és az ezreket eltüntette.

Borzasztóan dobogott a szíve, de arca hideg volt és nyugodt. Mikor a pénztáros hátrafordult, ő azonnal betette a pénztárba a pénzeslevelet és a főpénztárnok újra lezárta a pénztárt.

Perényi egy óra múlva már uton volt és két nap múlva ismét ott ült a játékasztalnál. De nem sokáig tartott dicsősége, mert letartóztatták és hazavitték. Sokáig ült vizsgálati fogságban, amely alatt egészen megtört, úgy, hogy mikor a póre tárgyalása megkezdődött, egy egészen összeomlott, elszomorodott, bűnbánó ember állt a bíró előtt.

Mikor felolvasták előtte, hogy sikkasztással van vádolva, beismerőleg mondta: Igen!

A bíró erre megkérdezte:

— Mondja, miért tette ezt, játékszenvedélyért?

Perényi fölemelte könyes szemét és csak ennyit mondott:

— Nem, uram, esküszöm, nem, bűnös vagyok, beismerem; de engem nem a játékszenvedély sodort bűnbe, hanem egy egészen más szenvedély, most már bevallhatom, hisz ugyis vége mindennek. Én, uram, valami nagyot, valami nagyszerűt akartam csinálni, hogy híres ember lehessenek!...

válhatik. Az oktatás különböző fokán az élet követelményeihez jobban simuló tantervekre és olyan tanítótestületre van szükségünk, amely a mai nehéz viszonyok között is megelégedett. Ezek biztosíthatnák társadalmunknak az újabb kor felfogása szerint szükséges átalakulását. De hogy ez megtörténhessék, tőlünk is függ. Dolgozzunk vállvetve, kitartással hazánk közművelődésügyének javításra szorult részletein.

Ilosvay egyuttal Klebelsberg államtitkár és Madách Emánuel címzetes államtitkár nevében is kérte a miniszterium támogatását.

Börtönre ítélt mágnáshölgyek.

(Lengyel forradalmat szerveztek.)

Távirati tudósítás.

Pétervár, január 9.

Egy Vlnában lefolytatott törvényszéki tárgyalás az egész lengyel társadalom figyelmét lekötötte. A vádlottak padján a lengyel arisztokrácia két fiatal nő tagja ült: Rosenberg Mária hárónő és Koblyinszki Eugénia. Az a vád ellenük, hogy a vilnai Katharina székesegyházban nyilvános államellenes gyűléseket rendeztek, amelyeknek kimondott célja volt, hogy híveket toborozzanak Lengyelországnak az orosz birodalomtól való elszakítása eszméjének.

A mult esztendő január 13-án történt, hogy az istentisztelet alatt a vilnai Katharina-templomban tizenkét fiatal leány és férfi csoportja jelent meg és a katolikus pap prédikációja alatt rázendítettek a lengyel nemzeti himnuszra:

— Boze cos Polska!

A lengyel nemzeti dalban tudvalevőleg az az istenhez fohász foglaltatik, hogy adjon az ég ura az elnyomott lengyeleknek politikai függetlenséget. Az istentisztelet természetesen megszakadt és a templomi hívők közül egyre többen esatlakoztak a himnuszt éneklőkhöz.

A pap értesítette a rendőrséget, a mely kivonult, de a templomba nem hatolt be, hanem a tüntetés elültével, amelyet a lengyel fölkelés 50-ik évfordulójának emlékeztetere rendeztek, elfogják a demonstráció szervezőit. Több tanu vallomása alapján az említett két arisztokrata hölgy rendőrkézzre került, mert őket mondták a forradalmi hangulatu templomi tüntetés fejeinek.

Rosenberg baronessz és Koblyinski kisasszony lakásán házmotozást tartottak, amely igen sok terhelő adat birtokába juttatta az orosz rendőrséget. Megállapították, hogy a két mágnáshölgy fegyveres felkelést akartak szervezni. Koblyinski Eugénia naplójában több feljegyzés közt ez a passzus volt olvasható:

— Lengyelországot vissza kell kapnunk. Jogunk van ahhoz a földhöz, amelyet vérünk áztatott. Lengyelország a miénk. Senki nem ragadhatja el tőlünk és önként nem adjuk oda. Küzdelem és győzelem döntheti el csak a sorsunkat.

Hasonló írásokat és feljegyzéseket és több forradalmi költeményt találtak Rosenberg bárónő holmijai között is. A baronessz naplójában az a feljegyzés is bean volt, hogy esküvel kötelezi magát, hogy úgy fog küzdeni Lengyelország szabadságáért, mint Jadwiga királynő.

A két forradalmár arisztokrata leányt, akik eddig magas óvadék ellenében szabadlábban voltak, tegnap vont a felelősségre a vilnai törvényszék. A bírák szigoru tekintetének hatása alatt a két bátor szívű leány hősiessége megtörött. Könyek között bizonygatták, hogy nem

voltak tisztában cselekedetük horderejével. A büszke „II. Sadwiga királynő” könyörgő hangon tett ígéretet, hogy soha, de soha többé nem szervez lengyel felkelést.

— Hogy mennyire nem gyűlölöm az oroszokat, — védekezett, — annak bizonyossága az, hogy orosz férfiunak akarom a kezemet és szívemet nyújtani.

A baronessznek e vallomása a tárgyalóteremben felolvasztotta a fagyos hangulatot, a melynek élénk kacagás adott helyet.

A szepegő vádlottak gyermekes viselkedése a bírák szívét is megkörtönyékte. Nagyon enyhén bírálták el a két „áruló” ügyét. Rosenberg baronesszt egy havi, Koblyinski kisasszonyt pedig husz napi börtönre ítélték. Egyben elhatározta a törvényszék, hogy a cárhoz felterjesztik a vádlottak vallomását és a felséges urnak a büntetés enyhítésére vonatkozólag tesznek előterjesztést.

Kétszáz tábormok nyugdíjazása.

— Háborura készül Törökország? —

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, január 8.

Minden jel azt bizonyítja, hogy a Balkánon rövidesen megkezdődik a harmadik háboru, ha Törökország az utolsó pillanatban meg nem gondolja magát, amire semmi remény. Erver bég, a török hadsereg lelke, magához ragadta a hatalmat. Mint hadügyminiszter, eltávolította minden ellenfelét a vezérkarból, köztük magát Sükri pasát is, átvette a vezérkari főnökséget és Myteline megszállása, a görög megtámadása már rövid idő kérdése. Ezzel a harcias fordulattal megint fölborult a Balkán békéje és Törökország, ugy látszik, végső elkeseredéssel és erőfeszítéssel ráveti magát Görögországra, amely ellen a bolgárok is már készülődnek.

Csapatösszevonások.

Londonból jelentik: A Daily Mail jelenti Konstantinápolyból: Törökország nagy csapatokat gyűjt össze Trábiában és Kis-Azsiában, hogy bármely pillanatban megkezdhesse a hadműveleteket Görögország ellen.

Londonból jelentik: A Daily Mail jelentése szerint Törökország negyvenezer embert vont össze Aivalinál a kizs-ázsiai tengerparton, hogy esetleg megszállja Mitilénát. Minden jel arra vall, hogy Törökország nagyszabásu akciót tervez Görögország ellen és a pénzükség inkább a gyors eselekvésre, mint a habozásra készletti.

Vasközzel dolgozik Enver basa.

Konstantinápolyból jelentik: A kétszáz tábormok között, akiket Enver basa hadügyminiszter nyugdíjazott és akik többnyire az Enver basával szemben álló katonai liga tagjai, ott van Sükri basa is, Drinápoly egykori hős védője. Enver basa a haditanácsot, amelyben a legöregebb tábormok voltak, fölslatlatta és maga vette át a vezérkari főnökséget. Helyettese Hakki basa lesz, aki régebben Bécsben volt katonai attasé.

Párisból jelentik: A Matin jelenti Konstantinápolyból: Enver basa hadügyminiszter kijelentette, hogy a tiszték nyugdíjazását nem kell politikai okoknak tulajdonítani. Tisztán és egyedül a hadsereg harképessége volt erre döntő. A nyugalmazott tiszték vegyesen ó- és ujtörökök.

A tiszték között, a kiket nyugdíjaztak, vannak a következő tábormagyok: Zeki basa, Ibráhim basa, Abdullah basa, Achmed Hamdi,

Munir, Enver basa, Izmael Fazil, Fethi, Javer, Achmed Fevzi, Sefket Torkhut és Hasszán Taxim. Összesen harminchárom hadosztálytábormokot, negyven dandár-tábormokot, két vezérkari ezredest, hetvenhat egyszerű ezredest helyeztek nyugalomba. Az illető irádék már megjelentek. Egyuttal az új kinevezésekre és előléptetésekre vonatkozó irádék is megjelentek. Mahmud Muktar basa tábormok, berlini nagykövet, a harmadik hadseregfelügyelőség parancsnokává, Dsavid basa dandártábormokot a negyedik, Ozman basa tábormagyot az első és Zekki tábormokot a második hadseregfelügyelőség parancsnokává nevezték ki. Egy dandártábormokot és harminc ezredest hadosztálytábormokká nevezték ki. Köztük Bronsard von Schellendorf német ezredest a harmadik hadosztály parancsnokává. Liman von Sanders tábormokot a konstantinápolyi első hadtest parancsnokává nevezték ki. Enver basa hadügyminiszter a vezérkari főnök funkciót is átveszi. Vezérkari főnökhelyettes, mint már mostan jelentik, egy német tiszt lett. A vezérkar második főnökhelyettesévé Izmail Hakki ezredest, a szultán unokaöccsét és volt bécsi katonai attasét nevezték ki.

Muktár Mahmud basa tábormok berlini nagykövet a hadügyminisztériumtól távirati parancsot kapott, hogy haladéktalanul Konstantinápolyba utazzék és foglalja el új hivatalát.

TANÜGY.

Bezárt zugiskola.

(Háromszáz iskolakerülő egy községben.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 8.

Január 10-ikére küldik be a községek a kir. tanfelügyelőségnek és az országos statisztikai hivatalnak az iskolába nem járó tankötelesek kimutatását. A beküldött ívek fokmérő egy-egy község szellemi nivójának. Beküldötte ivét Szemlak községe is és kimutatása szerint a község területén háromszáz tanköteles gyermek nem jár iskolába. Nézzük a kimutatás részleteit. 6—11 éves fiu 100, 6—11 éves leány 106, 12—14 éves fiu 55, 12—14 éves leány 39 nem jár iskolába. Vallás- és anyanyelv szerint felesleges részletezni, mert tudjuk, hogy e tekintetben a község egy kis Magyarország. E nagy számot a tanyákon lakók gyermekei adják. A külterületen egy iskola van egy tanerővel, de ez a vall.-alap. uradalomé, amelybe az uradalmakon levő gyermekek járnak.

A tanyák lakói minden tekintetben ugyanazt a terhet viselik, mint a községben lakók. Ugyanaz a magas egyházi és községi adó terbeli őket és nekik e magas, súlyos adózások ellenében semmi sem jut. A közelmultban (2—3 évvel ezelőtt) volt a tanyákon egy zugiskola, a melyet a tanyákon élő evangélikusság tartott fenn. E zugiskola az egyháztól 40—50 korona évi segélyt kapott. Ezen béreltek maguknak üres tanyaszobát, megfogadtak egy értelmesebb parasztembert, a ki a gyermekeket kialakított mennyiségű lisztért, szalonnáért telen át tanította, ha ugyan nem ütközik törvénybe ezt tanításnak nevezni. Megtanult legalább egyik-másik dőcögve olvasni, valamieskét írni és kicsit számolni. Megtanult olvasni úgy, hogy a bibliát forgathatta. Ma már a tanításnak e tiltott és hulló morzsája sem jut nekik. Az egyház megvonta a segélyt, a zugiskola csödbe jutott, ajtaja bezárult — örökre. A község belterületén a beiskolázás jó. Az iskolák nem tulzsufoltak, de igen szomorú a tanyai állapot, sem a politikai község, sem az egyes egyházak nem segíthetnek, mert nincs miből. Itt csakis az állam segíthet.

Incidens a pestmegyei munkapártban.

— Elintézett félreértések. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, január 8.

Néhány fővárosi reggeli lap azt írta ma, hogy a pestmegyei munkapártban bonyodalom támadt, amelynek következtében Wolfner Tivadar volt szabadelpvüparti képviselő lemondott megyebizottsági tagságáról. A megyében aláírási iverket köröztek a munkapárti vezető férfiak között, amelyeken Khuen-Héderváry Károly grófot üdvözlük a párt hívei. Wolfner Tivadar azt állítja, hogy őt Györgyei Illés és Hetényi Ákossal együtt mellőzték és mint hogy ennek más magyarázata, mint tüntető felekezeti elfogultság, nem lehet, ennek folytán a pestmegyei munkapárttal mindennemű összeköttetést megszakított.

Ráday Gedeon gróf pestmegyei főispán a következőket mondta az afférről:

— Mi senkit nem mellőztünk a Khuen-Héderváry grófhhoz küldött üdvözlő irás aláírásánál. Távol állott ugy tőlem, mint Teleky József gróftól, a munkapárt elnökétől, az a szándék, hogy bárkit mellőzzünk. Felekezeti tendenciát pedig egyáltalában nem lehet a mi eljárásunkba belemagyarázni, mely, amint be fogom bizonyítani írásos dokumentumokkal, a lehető legkorrektebb volt. A munkapárt három tagjáról van szó: Györgyei Illésről, Hetényi Antalról és Wolfner Tivadarról. Véletlenül meg vannak az ügyre vonatkozó összes leveleim. Az iver megküldöttük úgy, Györgyei Illésnek, mint Hetényi Ákosnak. Ők el is ismerték, hogy az iver átvették, Györgyei Illés pláne, továbbította az iver Benedicty Gyulának. Ime, itt van Györgyei Illésnek ezt tanúsító sajátkezű levele. Felekezeti szempontokat annál kevésbé lehet belemagyarázni a mi eljárásunkba, mert hiszen Hetényi Ákos jó lutheránus, ép úgy, mint magam, s mint Teleky József gróf is. Ami Wolfner Tivadart illeti, lehet, hogy az ő esetében feledekenység történt, de korántsem sértő mellőzés. Wolfner Tivadar ugyanis nem tagja a központi végrehajtó-bizottságnak és az újpesti pártelnökségben sem foglal helyet. Megeshetett, hogy az újpesti munkapárt őt nem hívta fel az iver aláírására. De ez nem a mi mulasztásunk, mert az újpesti üdvözlő irás elkészítését és az aláírások gyűjtését az újpesti pártelnökség teljesen a maga hatáskörében intézte s mi egyáltalán nem folytunk be abba, hogy kívül iratták alá az iver.

A nemzeti munkapárt körhelyiségében ma este élénken tárgyalták a pestmegyei munkapártban előfordult incidenst s Tisza István gróf miniszterelnök személyesen is érdeklődött az ügy iránt. Wolfner Tivadar és Hetényi Ákos a körhelyiségben tanácskoztak Teleky József gróffal, a pestmegyei munkapárt elnökével és Ráday Gedeon gróf főispánnal s tanácskozájuk eredményeként a következő kommunikét adták ki:

Arra a hirre vonatkozólag, amelyet több lap „Szakadás a pestmegyei munkapártban” címmel irt meg, közöljük, hogy Teleky József gróf, Wolfner Tivadar, Ráday Gedeon gróf és Hetényi Ákos ma este összejöttek és hosszabb beszélgetés után megállapították, hogy az egész ügy sajnálatos félreértésen alapszik és úgy Teleky József gróf, mint a főispán határozottan kijelentették, hogy semmi sem állt és áll hozzájuk távolabb, mint az a szándék, hogy bárkit felekezeti vagy egyéb szempontok miatt a pártból kizárjanak. Ha történtek is hibák, ezek minden célszerűség nélkül valók voltak, ennek kiderítésével az ügy elintézést nyert.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Köszönetnyilvánítás. Az Aradi 1848—49-es Honvédegyesület szegénysorsu tagjai számára a karácsonyi ünnepek alkalmával a következő adományok érkeztek az egyesület elnökségéhez: Tagányi örökösök 5 üveg bor, Ransburg N. 5 üveg bor, Dományi József 6

üveg bor, Hady Antal 8 üveg bor, Weisz Mór és fiai 2 üveg pálinka, Bing Vilmos 2 üveg pálinka, Szida Lázár 9 pár füstölt kolbász, Glück K. és Testvére 4 és fél kg. marhahus, Gyulai Sütőde 6 drb. kenyér, Kristóvory J. és Fia 8 drb. kenyér, Nagy János 2 drb. kenyér, May János 2 drb. kenyér, Kossuth Asztaltársaság 8 drb. kalács, Tedeschi Viktor 1 doboz szivarvég, T. G. 2 doboz szivarvég, Reinhardt Gézáné 1 doboz szivarvég, Nyugdíjas Asztaltársaság 20 korona, Barabás Asztaltársaság 54 korona. A nemeslelkű adakozóknak hálás köszönetet mond az egyesület nevében Nagy Kálmán egyesületi elnök.

TÖRVÉNYKEZÉS

Ki lesz az aradi vízvezeték zárgondnoka?

(A részvénytársaság kifogásai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 8.

Mint megírtuk Arad városának a vízvezeték elleni pörében felperes város a vízművek zárgondnokául az elhunyt Szathmáry Károly helyébe Koromzay Frigyes Acev. műszaki igazgatót ajánlotta. Az alperes részvénytársaság nevében Mandl Vilmos dr. ma terjesztette be a törvényszékhez kifogásait, amelyben kifejti, hogy Koromzay Frigyes igazgatót azért nem találja a zárgondnoki állásra megfelelőnek, mert mint vasutigazgató nagy elfoglaltságu ember s így nem ér rá a vízművekkel foglalkozni. Alperes nevében Mandl dr. azt ajánlotta, hogy zárgondnokká vagy Simonffy Aladár ipariskolai tanárt, Pinta Sándor mérnököt, Mellinger József villanygyári igazgatót, vagy Dömötör Bertalan mérnököt nevezze ki.

A város képviselőtöbbségében megjelent Jegessy Károly dr. főügyész az ajánlottak egyikét sem akceptálta. Simonffyra és Fintára azért tett kifogást, mert mindkettő állami tisztviselő és így a szolgálati pragmatika értelmében felsőbb hatóságuktól kell engedelmet kérni, hogy a zárgondnoki állást elfogadhassák. Dömötört nem tartja vízüzemek vezetésében szakembernek. Mellinger Józsefet illetőleg nem lenne speciális kifogása, de minthogy Mandl dr. azt jelentette be a törvényszéknek, hogy az által javaslatba hozottak kötelezték magukat előtte, hogy évi négyezer korona tiszteletdíjért ellátják a zárgondnoki teendőket, de ezt a törvényszék, mint hivatalos alakban is megerősített nyilatkozatot nem akceptálhatja, kéri, hogy Mandl dr. terjesszen be ilyen hivatalos nyilatkozatot. A bíróság az ügy tárgyalását január 22-ikére halasztotta.

§ Megtagadott salvus conductus a lázító orosz grófnak. Budapestről jelentik: A mármaroszigeti rutén vádlottak egyik védője, Klein dr. ma azzal a kérelemmel fordult Balogh Jenő igazságügyminiszterhez, adjon salvus conductust Bobrzsinsky grófnak, a pravoszláv mozgalom egyik vezetőjének, hogy az megjelenhessen a tárgyaláson, ahol tanuként kihallgatnák. Mint a Pester Lloyd értesül, Balogh Jenő igazságügyminiszter ma leiratban értesítette Klein drt, hogy a salvus conductust megtagadja, miután a tárgyalás folyamán már eddig is, de még ezentul is olyan momentumok merülhetnek fel, amelyek a grófnak rögtöni letartóztatását vonhatnák maguk után.

§ Csődmegszüntetés. Az aradi kir. törvényszék, mint csődbíróság közhírré teszi, hogy vagyonbukott Matyugáné Glonek Johanna aradi közadás ellen elrendelt csődöt megszüntette.

§ Olcsó biztosítás. Általános érdekességű polgári pör nyert most befejezést a törvényszéken. Deutsch Armin, a pankotai hajlított fabutorgyár tavaly elhunyt igazgatója halála előtt két héttel tizenötezer koronára biztosította magát egyik aradi biztosító intézetnél. Csak az első biztosítási részletet fizette be, mert a 42 esztendő ember hirtelen meghalt. A biztosító társaság vonakodott kifizetni Deutsch özvegyének a tizenötezer koronát s a kiutalást azzal az indokkal tagadta meg, hogy Deutsch megsértette a biztosítási feltételek egyikét. A kérdéskör között szerepel az is, hogy valamely biztosító társaság visszautasította-e már a jelentkező egyént? Deutsch azt felelte, hogy nem, holott a társaság az igazgató halála után megtudta, hogy nemrégén egyik aradi biztosító társaság betegség címén visszautasította Deutsch Armint. Az igazgató özvegye pört indított a társaság ellen s az ügyvédje azt hozta fel elleniratában, hogy a kérdésekre Deutsch azért nem tudott precíz választ adni, mert akkor már a gyöngelméjűség tünetei mutatkoztak rajta. A biztosító társaság nem merete ítélet alá bocsátani a pört, hanem ötezer koronában kiegyezett.

VÁROS ÉS MEGYE.

Százhatvan ezer korona szükséglet a kulturpalotánál.

(A vállalkozók túlköveteléseinek fedezése)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 8.

A kulturpalota építésének végső elszámolása, amely a beavatottaknak igen komoly aggodalomra ad okot, a városi számvevőségben közeledik a befejezéséhez. Ez olyan kemény dió, melynek feltörését a város tanácsa szerette volna elhárítani magától és a kultuszminiszterhez fordult azzal a kérelemmel, küldje ki szakközvetítőt és az itt a helyszínen alkudozzék, veszekedjék a vállalkozókkal, akik majdnem valamennyien igen tekintélyes többlet munkát számítanak fel. A miniszter azt felolta, köszöni a kitüntető bizalmat, de nem kér belőle. Végezze el a város a vállalkozókkal az elszámolást és majd ő felülvizsgálhatja.

Mint értesülünk, körülbelül százhatvan ezer koronára van szüksége még a városnak, hogy a palota építésénél érdekelt vállalkozókat kielégítse. Ennyi a túlkövetelés és csak ha eme végösszegben foglalt egy-egy számlát a mérnöki hivatal és a tanács revideálta, mondható meg véglegesen mennyibe is került a kulturpalota.

Erre az összegre már rövid időn belül szüksége lesz a városnak és minthogy nem rendelkezik vele teljesen, valószínűleg még egy, remélhetőleg az utolsó kulturpalotai kölcsönt kell felvenni. Az a baj, hogy ebben az összegben nagyrészt olyan hozzájárulások foglaltatnak, melyek csak évek múlva folynak be a városi pénztárba. Így például a múzeumok főfelügyelőségétől jár még a városnak hetvennyolcvanezer koronája, de ezt csak évi tizezer koronás részletekben kapja meg. Így áll a dolog a kultuszminisztériummal szemben is. A jövő héten tartandó közgyűléstől kér a polgármester felhatalmazást megfelelő kölcsön felvételére.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1914. évi január hó 14-én délután 4 órakor tartandó rondes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 13. Főispán értesítése az üresedésben levő mérnöki állásra Dömötör László kinevezése tárgyában. 14. Jegessy Károly dr. tiszti ügyész bejelentése az aradi Villamossági Részvénytársaságnál viselt felügyelő bizottsági elnöki tiszteről való lemondása tárgyában. 15. Madaras Károlyné kérvénye születésnői oklevelének kihirdetése iránt.

Miért vándorolnak ki Aradmegyéből?

(A főszolgabírák jelentései az alispánhoz. — Lehetetlen a társadalmi akció. — Amerikai ezresek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad január 8.

Megirtuk, hogy Sándor János belügyminiszter most társadalmi akciót akar szervezni a kivándorlás ellen és a szervezkedés megindítására körrendeletben hívta föl a törvényhatóságok első tisztviselőit, Varjassy Lajos polgármester még a múlt év végén értekezletet hívott össze és ott megállapították, hogy Aradról nincsen nagyobb kivándorlás, nem szükséges tehát, hogy különösebb intézkedések történjenek. Másként áll a helyzet Aradmegyében, ahonnan — ismételtelen közöltünk részletes kimutatást róla — csakugyan sok kivándorló megy Amerikába utlevéllel is, de még több utlevél nélkül titokban. Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán körrendeletben hívta föl a megye tíz járásának főszolgabíráját, hogy tegyenek javaslatot, mondják el a járásukban tapasztaltak figyelembevételével, hogy mit tartanak szükségesnek a kivándorlással szemben, különösen pedig, hogyan gondolják lehetségesnek a társadalmi akciót.

Az alispáni rendeletre most érkeznek be az egyes főszolgabírák jelentései és ezek érdekes képet adnak arról a különféle helyzetről, amely egyes járasok, egyes vidékek földrajzi, vagyoni, társadalmi viszonyai szerint más-más okát, mértékét, eredményét mutatja a kivándorlásnak. A jelentések beérkezése után valószínűleg még közös értekezletre gyűlnek a megye vezető emberei, hogy végleges formába öntsék a különböző tapasztalatokból megállapítható véleményt. A tíz főszolgabíró érdekes jelentéséről az Aradi Közlöny munkatársa a következő adatokat kapta:

Az aradi járás

Főszolgabírája Baross Ferenc még nem készítette el jelentését az alispáni rendeletre. A járás területéről feltűnőbb mértékű kivándorlás külsőben nincsen és azok a német községek, ahonnan egy-két-három éve Amerikába mennek a férfiak, jól járnak, megvagyonosodnak, mert az Amerikában járt emberek pénzt küldenek és hoznak haza. Óhalom község kivándorlóit például száz-kétszáz ezer koronát is haza küldenek távollétük alatt. Ha kis vagyont gyűjtött már: csaknem valamennyi kivándorló visszatér falujába. Különösebb intézkedésekre a kivándorlás ellen nincs tehát ok.

Borsos Géza főszolgabíró a

borosjenői járás

kivándorlási viszonyairól ezeket mondta:

— Az alispáni rendeletet még nem tanulmányoztam át és így a válaszlól sem mondhatok semmit. Azt tartom, hogy a kivándorlás kérdését nehéz általánosságban tartott intézkedésekkel rendezni, mert minden vidéken különféle körülmények okozzák a kivándorlást. Járásomban — azt tapasztaltam — a pénzszerezés vágya viszi az embereket Amerikába. A kivándorlók azonban legnagyobb részt ismét visszajönnek és azokban az esztendőben is, amelyet ott künn töltenek, szorgalmasan küldik haza a pénzt családjuknak. A múlt évben — 1913-ban — például negyven járásombeli kivándorló hetvennyolcezer koronát küldött haza Amerikából. Ha minden kivándorló így tenne, akkor persze nem is lenne baj a kiván-

dorlás. Ami a társadalmi akciót illeti: azt hiszem, a társadalmi igénybevétel már idejébe multa, mert a társadalmat saját anyagi bajai ma annyira igénybe veszik, hogy nem foglalkozhat másokkal is.

A borossebesi járás

területén, mint Bolyos József főszolgabíró tudja, a kivándorlók kilencven-kilencvenöt százaléka visszatér Amerikából. Az utóbbi időben gyorsabban térnek haza, mert Amerikában is kevesebb a munkaalkalom. Legjobb azonban, ha ők maguk győződnek meg erről, mert ha jegyző, szolgabíró, intelligens ember figyelmezteti a kivándorlásra készült, nem hisz, azt gondolja, hogy az „urak“ összefognak ellene, félrevezetik.

Mladin Miklós főszolgabíró

az eleki járás

kivándorlóiról tett jelentésében egészen egyszerűen és röviden azt hozza az alispán tudomására, hogy a kivándorlás ellen nem lehet tenni semmit. A főszolgabíró azonban mégis javasol egy két intézkedést az alispánnak, bár azt hiszi, hogy ezekkel nem lehet célt érni.

A kisjenői járás

főszolgabírája Csukay Gyula még nem küldte be jelentését az alispánnak, de abban különösen a munkahiányt tünteti fel a kivándorlás okául. Járása területén a községi jegyzőket már ezelőtt is utasította a kivándorlásra készülő kikérdezésére, a kivándorlás okának megismerésére. A legtöbb esetben elegendő munkát nem kapó emberek keltek utra és nem egy a kivándorlók közül kijelentette, hogy itthon marad, ha kap munkát. Néhány ízben felterjesztést is tett Csukay főszolgabíró, hogy nem lehetne-e munkaalkalom nyújtásával itthon tartani az utra készülőket, de felsőbb helyről nem kapott választ.

A magyarpécskai járásból

alig van számottevő kivándorlás és így Senk Ferenc főszolgabíró a körrendeletre adott válaszában csak azt jelentheti be az alispánnak, hogy járásában külön intézkedéseket nem tart szükségesnek.

Érdekes indítványa van a

máriaradnai járás

vezetőjének, ifj. Galacz Gyula főszolgabírónak: — Jelentésemben, amelyet az alispán ur elé terjesztettem, nem javasolhattam társadalmi akciót. A társadalom körében nem lehet mozgalmat indítani a kivándorlás ellen és ha valami intézkedést talán tudunk tenni, ezt csak behatóbb tárgyalás után tehetjük. Ezért én azt ajánlottam az alispán urnak: *hivjon össze tisztí értekezletet, ahol a megye központi vezetői, főbírái, szolgabírái elmondják nézetüket és megtezik indítványaikat. Járásomból azért vándorolnak ki az emberek, mert azt hallják, hogy Amerikában nagyobb a munkabér, jobb a kereset.*

Édes Elemér a

nagyhalmágyi járás

főszolgabírája a járás szegény, jórészt állattenyésztéssel foglalkozó népét azzal tudná itthon tartani, ha az állattenyésztés fejlesztését a földmívelési minisztérium részéről jelentékenyen segítenék. Ez munkához juttatná a lakosságot, mely ma azért megy Amerikába, mert itthon alig tud megélni.

A tornovai járás

területéről szintén nagy a kivándorlás, amelynek okai körülbelül azonosak a halmágyi járás viszonyaival. Hanthó Jenő főszolgabíró azonban még nem állította össze az alispánhoz küldendő jelentését, mert az egyes közsé-

gekből most gyűjti a pontos és részletes adatokat a jelentéshez.

Aradmegyének a kivándorlási bajokról aránylag keveset tudó vidékéhez tartozik a

világosi járás,

ahol a Hegyalja bortermő, gazdag vidékén elégedettebb a lakosság, kevesebb ok van az Amerikába kivánczósásra. Faragó István főszolgabíró ugyan még nem tette meg jelentését, de különösebb intézkedést nem is kérhet a kivándorlás ellen, miután az utlevelet kérők száma csekély.

Ítélet előtt

Reuter ezredes pöre.

— A vádló védőbeszéde. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Berlin, január 8.

Ma délutánra várták az ítéletet Reuter ezredes és Schadt hadnagy ügyében. A hangulat természetesen a végsőkig feszült. Egy rendőri készenlét tartotta vissza a kíváncsi tömeget a törvényszék épületétől és a tárgyalóteremben is rendőrök voltak, hogy kivezessék azokat, akik engedelem nélkül akartak a terembe bemenni. Ma délelőtt hallgatták ki az utolsó tanukat, Uhde őrnagyot és egy zaborni fodrászt. Vallomásuk teljesen érdektelen volt.

A tanúk kihallgatása után Osslander hadnagy mondotta el vádbeszédét, amelyben rámutatott Reuter ezredesnek arra a felfogására, hogy a rendezavarásokat, miután a polgári hatóság eljárása esődöt mondott, neki kellett megszüntetni. Reuter ezredes kötelességét vélte teljesíteni s becsületét védelmezte, így nem lehet feltételezni, hogy tudatosan jogellenesen eszelekedett volna. Reuter ellen a jogellenes eszelekedet vádját nem tartható fenn, legfeljebb a személyes szabadság korlátozásának vádját, mert nem lett volna szabad neki az elfogott embereket azután is fogva tartani, miután a kormány képviselője kijelentette, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel visszaállítja a normális állapotot. Indítványozza ennél fogva Reuter felmentését azon vád alól, hogy a végrehajtó hatalmat magának vindikálta, de bűnösnek tartja személyes szabadság megsértésének vétségében s ezért hét napi fogságbüntetést indítványoz. Schadt hadnagyot is mentse fel személyes szabadság megsértésének vádját alól, de könnyű testi sértésért és magánlaksértésért három napi fogságot indítványoz.

Grossar védő vitatja, hogy Reuter ezredes tette szubjektive is, objektive is jogos volt. Olyan érdemes tisztet, aki 35 esztendőn keresztül becsülettel szolgálta a császárt, nem szabad akkor elítélni, amikor a rendet akarta fenntartani.

Reuter ezredes zárszavában újra kijelenti, hogy a teljes felelőséget vállalja. Ami történt, azért csak őt, de sem tisztjeit, sem altisztjeit nem lehet felelősségre vonni.

A bíróság szombat délelőtt fogja valószínűleg ítéletét kihirdetni, mert igen fontos jogi kérdések várnak tisztázásra.

Megszűnt félhivatalos viszony. A Bud. Tud.-öt illetékes helyen felhatalmazták annak közlésére, hogy az országgyűlési nemzeti munkapárt és a Budapesti Napló című estilap közt fennállott kötelék ez évi január hó elsejével megszűnt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: *Mérföldkövek*, vigjáték. Bemutató előadás. (B. bérlet.)

Szombat: *Mérföldkövek*, vigjáték. (C. bérlet.)

Vasárnap: Este: *Gyimesi vadvirág*, népszínmű. (A. bérlet.)

* Éva. Meleg, ünnepléstől hangos estéje volt ma a színháznak. Lehár hangulatos operettjének, az Évának címszerepét játszotta el ma este először Pataky Vilma és ez az alkalom premier-hangulatot teremtett a nézőtérén. A kis munkáseányt annyi poézissal, bájjal játszotta meg, énekekben olyan szubtilis finomságokkal lepte meg a publikumot, amivel Patakynak ezt a színpompás alakítását a legnagyobb primadonnák tradíciója mellé állíthatjuk. A közönség az egész előadás folyamán tüntető ovációkkal halmozta el a művésznőt és még az előadás végeztével is többször a lámpák elé szólította. Flaubert szerepét Ocskay adta, énekekben a legnagyobb tetszésre szolgált rá, ellenben játékában a helytelenül és túl sokat használt gesztusokat kifogásoljuk, amivel különösen szalonszerepekben könnyen komikussá válik a színész. Rontay Boriskának és Győzőnek eleven, jókedvű játéka kitűnő szórakozásul szolgált. A közönség az Éva mai reprizére teljesen megtöltötte a színházat.

(H. G.)

* A városi zeneiskola átvétele. Az Aradi Zenekedvelők Egyesülete, mint ismeretes, azal a kérelemmel fordult a tanácshoz, hogy eszközöljön ki számára a közoktatásügyi minisztertől szubvenciót. A város törvényhatósága magáévá tette a kérelmet, s felirt a miniszterhez, aki azonban leiratában arról értesítette a várost, hogy pénzbeli segínyt csak a törvényhatóságok által fenntartott zeneintézeteknek adhat. A miniszter leiratának megérkezése után a város megkereste az egyesületet, nyilatkozzék, hajlandó-e városi kezelésbe átadni zeneiskoláját. Az egyesület közgyűlésben foglalkozott az ügygel, határozatilag kimondotta, hogy harmincezer koronát meghaladó vagyonát átadja a városnak, de feltételül köti ki, hogy a város ezt az összeget csak a zeneiskola fejlesztésének céljaira fordíthatja, s a vagyon értékét alapítványnak tekinti, amelynek kamatai fejében négy tanulót ingyen tartozik zeneileg kiképezni. További feltételül azt kötötte ki az egyület, hogy a zeneiskolát igazgató felügyelő-bizottsághoz négy tagsági helyet a zenekedvelők egyesületének tagjaival töltsenek be, ha az iskolában majd működő három, országos zeneakadémiai képzettséggel és oklevéllel bíró tanáron kívül más tanároknak is szükség volna, ugy ezeket a zeneiskola eddigi tanárai közül válasszák. A zenede átadásának kérdésében ma délután Kovács Vince kulturtanácsnok elnökletével értekezlet volt, amelyen az egyesület részéről *Institóris Kálmán, Máday Mátyás és Mandl Vilmos dr.* jelentek meg. Az értekezlet elfogadta a zeneegyesületnek az átadásra vonatkozó feltételeit, s ilyen értelemben fog a tanácsnak előterjesztést tenni. Mielőtt azonban a tanács a kérdéssel foglalkoznék, Vizer Aladár helyettes főszámvevő részletes leltárt vesz fel az egyesület vagyonáról.

* A kulturpalotában az ereklye-muzeum és régiségtár hetfőn, szerdán és pénteken, a léptár és városi muzeum kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt 9 1 óráig nyitva áll. Belépő-díj 40 fillér. Hétköznapokon a gyűjtemények együttes megtekintéséért a díj 1 korona. Vasárnapokon a gyűjtemények váltakozva, délután 3 5 óráig husz fillér belépődíj mellett tekinthetők meg. Ruhatar díjtala.

* A színház közlése. A *Mérföldkövek* pénteki premierjét valami eddig nem tapasztalt, lázas izgalom, csodálatos érdeklődés előzi meg. A színházi pénztár ostrom alá került, úgy, hogy bizonyos az, hogy nem csak a premiéren, de a szombati második előadáson is zsufolt nézőtér fog gyönyörködni a darab csodás szépségeiben. S ez a nagy érdeklődés nem minden ok nélkül való. Minden körülmény a mellett szól, hogy az aradi színház a *Mérföldkövek*ben találta meg ideai prózaszágerjét. A darabot Edward Knoblauch angol író, a Faun világhíres szerzője írta. Akik látták a darabot, egyértelműen megegyeznek abban, hogy a *Mérföldkövek* kvaliás, téma, meg beállítás dolgában sokszorosan fölülmulják a Faunt. A *Mérföldkövek* támaja új, érdekes és mesés. Három felvonásának mindegyike egy-egy generáció életét, vívódásait, szerelmét adja vissza hiven, megkapóan. Látjuk az első felvonás 20—25 éves szereplőit a második felvonásban, mint 40—45 éveseket, a harmadik felvonásban ugyanezeket mint aggokat. És maga a meséje is páratlanul érdekes a *Mérföldkövek*nek, amelynek bemutatásával az aradi társulat tagjai már teljesen elkészültek úgy, hogy a pénteki premiéren valóban élvezetes és művészi előadásban kerül színre, az ideai szezonnak minden bizonnyal legnagyobb sikert ígérő darabja, a *Mérföldkövek*. A darabot Szendrey rendezi; a főbb szerepeket Keszler dr., Várnay, Delly, Beregi dr., Virágh, Zemplényi, Kápolnay Juliska, Heppesné, Kiss Mariska, Fullinuszné, Virághné, Komjáthy Mici játsszák.

Vasárnapi előadások. Érdekes két előadás lesz vasárnap az aradi színházban. Délután az ideai szezon legnagyobb sikert aratott *Mozikirály* kerül színre. Az operett, amelyet ezideig mindig zsufolt ház nézett, kacagott végig, minden húzás nélkül, teljes egészében megy vasárnap délután is s persze láthatók lesznek az eredeti aradi mozifelvétel is. — Vasárnap este a *Gyimesi vadvirág* kerül színre, Gecey Istvánnak ez a pompás, drámai erejű és hatású népszínműve, amely a székelek életének egy megkapó mozzanatát rajzolja meg. A népszínmű két vezető szerepét Barics Gyula és Pataky Vilma játsszák.

Cyrano de Bergerac, Rostand Edmondnak, a franciaok legnagyobb szavú költőjének hatalmas alkotása, hosszas pihentetés után *hétfőn* megint színrekerül. *Cyrano de Bergerac*ot nem kell különösebbképpen jellemezni, a közönség ismeri, hiszen sokat gyönyörködött *Cyranonak* és a *gashoguel* legényeknek hősi históriájában. A romantikus darab vezető szerepeit ezúttal is Keszler dr., Kápolnay Juliska és Beregi dr. játsszák.

Előkészületben. A társulatnak úgy az operette, mint a drámai személyzete nap-nap mellett nagy munkában foglalatokodik. A drámai társulat Bíró Lajosnak szenzációsan érdekes darabjára, az *1913-ra* készül; az operette-személyzet pedig Zerkovitz slágeroperettjével, a *Katonadolog*-gal foglalkozik.

* A nagy Nordisk-dráma premierje. (Az elzúllott fiu, nyole felvonásban: bemutatásra került az Apollóban.) Nem tudunk visszaemlékezni olyan tartalmas sikerre, mint amilyent az Apolló színház ujdonsága: Az elzúllott fiu aratott a mai premiéren. Hogy nagy érdeklődés fog megnyilvánulni a kép iránt, az előre látható volt, mert az aradi bemutatót megelőzőleg a főváros közönségét valóságos lázban tartotta hetekig ez a kolosszális film, amelyről a budapesti újságok, mint a kinematográfia klasszikus diadaláról emlékeztek meg. Mi sem mondhatunk mást a Nordisk Film-Compagnienak ama maradandó emlékü alkotásáról, minthogy ezzel a minden tekintetben nívós produktumával a filmgárak között ismét a legelső helyre került. Két teljes órán keresztül uralkodik az idegeinken a csodás művészettel megirt cselekmény. A dráma fordulatokban változatos meséje minden jelenetben megkapót és ujat hoz a néző számára. A kopenhágai királyi színház társulatának játéka stilszerűen simul a nagyszabású filmhez. Amikor Róbert, az elzúllott fiu hajóját vihar éri utól a tengeren s a halál hideg lehellete suhog végig felette, olyan megrázóan gyönyörű panoráma tárul elénk, amilyenthez fogható még nem láttunk. A nagy Nordisk-dramának óriási volt a külső sikere is. A színház igazgatósága a legnagyobb körültekintés mellett sem tudta el-

helyezni a rongogot publikumot. Az elzúllott fiu holnap, pénteken megy utoljára. 4256

* A Szabadliceum fűnnepeles megnyitása. Január 13-án kedden délután 5 órakor a kulturpalota kistermében nyílik meg a Kőlcsey-egyesület és a tanárszövetség szabadliceuma. Varjassy Árpád a Kőlcsey-egyesület elnöke fűnnepeles megnyitója után Zimmermann Károly dr. kórházi igazgató főorvos megkezdi élet-tani előadásait, melyeket 20-án és 27-én folytat illetve befejez. Január 16-án, pénteken délután 5 órakor Farkas József dr. tart a drámáról elő-adást. Az 6 előadásának napjai a 16-ikn kívül január 23. és január 30., mindenkor délután 5 órakor. Februárban Bíró Sándor a francia irodalemről, Kara Győző a francia forradalomról kezdi meg szabadliceális előadását. A 12 előadásra érvényes jegy ára egy korona, mely a kulturpalotai portásnál váltható. (Főkapu.)

* Szeged új szűnügyi bizottsága. Szegedről jelentik: Még élénk emlékezetben vannak azok a botrányok, amelyek közepette a szegedi szűnügyi bizottság tagjai ez év tavaszán lemondottak tisztjukról. A bizottságot ma Bokor Pál helyettes polgármester elnökletével ujjaalakították. A régi tagok közül begavári Beck Náudor, Szmolány Nándor és Ujj József dr. kijelentették, hogy a tisztséget nem vállalják. Helyettük Vajda Béla bankigazgatót, Ditrői Nándor tanárt és Holzer Emil kereskedőt választották be a bizottságba, amelynek Gál Endre dr. kulturtanácsnok és Somogyi Szilveszter rendőrfőkapitány hivatalból tagjai. A többi bizottsági tagok a régiiek, közöttük Wimmer Fülöp gyárigazgató is, aki miatt a botrányok annakidején kitortek.

* Hullámsírban. (Az Uránia pénteki nagy premierje.) Az Uránia művészi szempontokat tartva szem előtt éber figyelemmel kíséri, hogy a világ filmpiacán melyik ujdonságok csinálják a legnagyobb effektust. Az ilyen szenzációkat aztán minden áldozat árán is megszerzi, hogy bemutatthassa közönségének. A legujabb és legdrágább ujdonság a Hullámsírban című három felvonásos dráma, mely egy festő és egy ideálisan gondolkozó leánynak tragikus szerelmét viszi szűnpadra, a legeszményibb rendezésben. Az izgalmas szűzsé megdöbbentő és megható részletekben gazdag. Az elhagyott anya, halálra csókolja gyermekét, amiért aztán börtönbe kerül, számtalan akadályt kell leküzdeniök, hogy egyesülhessenek, de a végzet nem szanta öket egymásnak és szerelmük egy éjszakai csónakkirándulásban végződik. Reggelre üresen ring a csónak a szelid hullámokon. A csodaszép képet két napig tartja műsora az Uránia. 3

* Kerpel kölcsönkönyvtára számos ujdonsággal bővült. Vidékre is pontos kiszolgálás. A könyvek tiszták. Havi díj K. 1.40, vagy kötetenkint 10 f. Ugyanott *zenemű-kölcsönző is.* 291

* Az összes könyv- és hangjegy-ujdonságok Kerpelnél. 291

MULATSÁGOK

(=) A Katolikus Háziaszonyok estéje. A szombati nagyszabású műkedvelő előadás foglalkoztatja most Arad egész uri társadalmát. Scherhág H. és fia női divatkereskedő, ahol az estélyre a jegyeket árusítják, napok óta valóságos ostromnak van kitéve. A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel a rendezőség intézkedett, hogy pótszékeket állítsanak be a hangversenyterembe, amely hatalmas terjedelme dacára szűknek bizonyul a nagyszámú közönség befogadására. A rendezőség ezúton kéri azokat, akik jegyeket előjegyeztek hogy legkésőbb péntek délig váltsák ki Scherhág H. és Fia cégnél, mert különben tekintet nélkül az előjegyzésre, a jegyeket kiadják a jelentkezőknek. Műsor után tenevígalam lesz, amelyre nem lesz külön belépő díj. Meghívókat az estélyre nem bocsátanak ki, a jótékony célra való tekintettel, Arad egész uri társadalmát szívesen látják a műkedvelői előadásra.

(=) A dalosegyesületek f. évi február hó 2-án, a Fehér Kereszt szálloda nagytermében tartandó bálja, a megnyilvánult nagy érdeklődést tekintve, a farsang egyik legjobban sikerült táncmulatságának ígérkezik. A táncot, a „Guttenberg”, „Máv”, „Postások” és „Szárnyaskerek” dalosegyesületek hangversenye előzi meg, a melyben férfiak zeneirodalmunk gyöngyei lesznek a leggondosabb betanulással előadva. A hangverseny rendezősége a műsort már megállapította, s az összkaron kívül, — a melyben mind a négy dalaregység vesz részt, — minden dalosegység külön-külön fog saját karmestere vezénylete mellett énekelni. A belépődíjak a legminimálisabb összegben vannak megállapítva, s a tiszta jövedelem a dalosegységek „kotta beszerzési alapja” javára lesz fordítva.

(=) A Lloyd családi estélyét nem január tizedikén, hanem tizenhetedikén tartják meg.

(=) A. T. E. estély. Az Aradi Torna Egyesület vigalmi bizottsága igen nagy érdeklődés mellett tartott tegnap ülést. A főrendezők Zúray Jenő, Bauer Gyula, Koprión Vince, Halmos Gyula, Erdélyi Ferenc, Schuster Ödön dr., Vadász Armánd dr., Földes Soma számoltak be eddigi működésükről. Előre leszegezhető az a tény, hogy az A. T. E. 17-iki tombolával egybekötött táncestélye az idei szezon egyik legjobban sikerült elite estélye lesz. A közönség érdeklődése óriási. A rendezőség mindent elkövet, hogy a megjelenő vendégek jól és fesztellenül érezzék magukat s jól mulassanak. A sport fiatalok is kifog tenni magáért nemcsak a sporttelepen, hanem a tánc teremben is. Tombola tárgyak is még mindig szaporodnak. Az estély a Központi szállóban lesz, január 17-én este fél 9 órakor.

Temetés vidám

muzsikaszóval.

(Örökség a tarokk partnereknek.)

Távirati tudósítás.

Székesfehérvár, január 8.

Szenzációs temetési menet vonult föl szerdán délután a székesfehérvári utcákon: elől kilenc öreg negyvennyolcas, utánuk az összes fehérvári cigánybandák és a legvidámabb nótákat játszották. A vidám cigányok után egyszerű fekete érekeporsóban vitték Gergely Károly táblabíró, a vörössipkás ezred volt őrnagyát, aki nyolcvanhárom éves korában adta be derekát Halál ögenerálisságának, három napi betegség után. A szokatlan temetést ő maga rendelte el testámentomában. Ennél a testámentomnál érdekesebbet nem irtak egyhamar magyar földön.

Az öreg táblabíró, aki rokonok nélkül maradt, csak Szücs Jenő alispánnal és családjával, néhány intimusával érintkezett és a cigányokkal muzsikáltatott magának, kétszáz ezer korona vagyont hagyott. A kétszáz ezer korona egyik felét református gimnáziumokra és jótékony célokra hagyta, a másik felét a fehérvári református egyházközségre, de azzal a kikötéssel, hogy e százezer korona kamatai addig, míg Szücs Jenő alispán fia, Tamás, aki most három éves, tanulmányait be nem fejezi, őt illeti. Az öreg ur sokat lovagoltatta a térdén a kis Tamást, ezért gondolt rá a végrendeletében. De gondolt öreg tarokk-partnereire is, akikkel évek óta nap-nap után összeült. Három-három koronát hagyott minden partnerének, hogy a temetése napján abból fedezzék veszteségeiket. Aztán megírta, mely cigánybandák vonuljanak ki a temetésére, milyen nótákat játszanak, csupa vidámakat, mert ő holtában sem akar busulni.

Kuruc ember volt tehát Gergely Károly táblabíró uram, a halál nem ijesztette meg most sem, mint ahogy nem félt tőle a csatamezőn sem. Fiatal korában ügyvéd volt Sárboárdon, aztán törvényszéki bíró lett. Fehérváron fölépített képviselőnek Szőgyény-Marich

László gróf, a mostani berlini nagykövet ellen. A gróft nem akarták kitenni egy választási mérkőzés izgalmainak, azért lemondatták Gergelyt és azzal rekompenzálták, hogy táblabíróvá tették. Az öreg táblabíró tegnap aztán muzsikaszó mellett vonult ki a temetőbe Fehérvár hepe-hupás utcáin keresztül, egyszerű fekete érekeporsóban, a hogy ő meghagyta.

Vig élet a városi bizottságokban.

(Vesepecsenye és marhanyelv a városházán.)

Ma délután Lőcs Rezső gazdasági tanácsnok hivatalos helyiségében a „hatósági husszékre felügyelő bizottság” ülést tartott. A szép, de viszont hosszunevű bizottság mai ülése különösen érdekes lefolyású volt: hogy demonstrative is bemutassák a hatósági husszék hasznait és előnyeit, Zubor Andor szobájában miniatűr husz (magyarul mézár-) székert rendeztek be s a bizottsági tag urak a hosszadalmas és unalmas vita után szép vesepecsenyét, rostélyost, marhanyelvet, felsálszeletet vásároltak össze.

Ezt a kitűnő ötletet nem lehet eléggé méltányolni, annál is inkább, mert a jövőre széles és gyönyörű perspektívát nyit! Ma még csak a hatósági husszék felügyelő bizottság ülésezett, de holnap már összeülhet az árvaszéki bizottság, az árviz-bizottság, a beszállásolási bizottság, a csatornázási- és vízvezetési bizottság, az építészeti bizottság, a fegyencek szabadsága felett javaslatot tevő bizottság, az ordei kihágási bizottság, a hadügyi-, a loávtató-, a nemzeti ünnepeket rendező-, a park-, a part-, a prostitucionális-, a puhatóló-, a számonkérő- és a temető-bizottság is! Milyen egyszerű lesz, ha mindezek üléseit szemléltető gyakorlati előadás fogja befejezni!

Az árvizbizottság ülésén például nem fogja senki sem kérdezhetni, hogy „mi van a vízzel”? mert a vizet az elnök mindjárt bemutatja. Viszont a jégbizottság üléseit csak télen fogja ilyen előadás kísérrni, csak télen fogják bemutatni, hogy kjszül a jég, nyáron ellenben a jégaszalás módozatait fogják előadni.

Az autobusz felügyelő-bizottság ülése is nagyon változatos lesz. Egyrészt miniatűr autobuszokat fognak ott árulni, amelyek miniatűr büzt terjesztenek, másrészt a benzinárak hullámlását is bemutatják moziképen. Érdekes lesz, amikor a halálos elgázolásokat mutatják be, tanulságos pedig a szemléltető oktatás a helyátrak emeléséről, kapcsolatban a hőmérő súlyedésével.

Kedélyes lesz a borellenőrzési bizottság ülése a jövőben. Már több városatya bejelentette, hogy ha ennek a bizottságnak üléseit is gyakorlati oktatás követi, ők szívesen résztvesznek a bizottság „munkálkodásában”, amelyhez — a cigányzenét Almay Laci elismert cigányprimás 16 tagú zenekara fogja szolgáltatni.

Nem kis élvezetet hoz így a színügyi bizottság ülése sem, amelynek végén egyrészt Dióssy és Pataky csókolózni fognak, másrészt a legújabb operettek slágerszámaait is el fogják énekelni. Ami az operát illeti, hát a bizottság tagjai kijelentették, hogy ők ugyan imádják a zenét, de miután a közönség nem óhajtja az operákat, hát vérző szívvel bár, de ők is lemondanak róla.

Nagyszerű világ lesz, ezentúl a városházán. A bizottsági ülések soha olyan látogatottak nem voltak, mint mostantól kezdve, hogy szemléltető-előadás kíséri őket. Egy bizottság azonban konzervatív, nem tér el a régi rendtől. A pénzügyi bizottság üléseit — soha sem fogja szemléltető előadás kísérrni.

Szinésznők és színészek a királynál.

— Az udvari színház díszletfestője audiencián. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, január 8.

Megható és kedves jelenet játszódott le ma a schönbrunni királyi palotában, a király és egy kitűnő, Bécs kedvenc művészeiből alakult bohém társaság közt. Ófelsége pár nappal ezelőtt tántette ki a bécsi Burgtheater ősz díszletfestőjét, Brioschit, ki most töltötte be szolgálatának negyvenedik évfordulóját. Ma délelőtt tizenegy órakor fogadta audiencián a király a kitüntetett díszletfestőt, kivel együtt jelentek meg előtte Bécs művészvilágának kitűnőségei, mint Hilgermann Laura asszony, Elizza kisasszony, Mayer, a bécsi Hofoper jeles tagjai, valamint Baumgarten és a császárváros legünnepeltebb szépségű művésznője, Marberg Lili.

A király kegyesen fogadta a küldöttséget és friss ötletességgel hosszasan beszélgetett a művész társasággal.

Szívélyes érdeklődéssel tette szóvá a művészek élethivatását, midőn Marberg kisasszony bájosan jegyezte meg:

— Én nagyon szívesen játszom és boldog vagyok, hogy telt színház előtt játszhatom.

— Én már bizony sajnós csak nagy ritkán járok már színházba, — felelt a király a Farkas bécsi Vilmájának.

Ezután meleg érdeklődéssel beszélgetett el a király az operaházi tagokkal a Parsifal közlő bécsi premiérjéről. Őszinte figyelemmel érdeklődött a nagy Wagner alkotás bécsi főkreálójánál, így Hilgermann asszonynál mennyire vannak szerepeikkel. A színészek részletezték a Parsifal előadásainak nagy méreteit, amennyiben Bécsben az eddigi Parsifal-előadásokat felülmúló művészi produkcióval igyekeznek kitűnni.

— Igyekezni fogunk — mondta Hilgermann asszony — a tőlünk telhető legjobbat nyújtani és mindent elkövetni, hogy az előadás méltó legyen a műhöz.

Elizza kisasszony kedveskedve jegyezte meg:

— Felsőged kitűnő színben van.

— Szép, szép — szólta az uralkodó — de azért mégis érekszünk.

A király még pár szót váltott a társasággal és friss, életvidor hangulatban bocsájtotta el a kitüntetett díszletfestőt és kísérrit.

AZ

ARADI KÖZLÖNY DÍZSES NAPTÁRÁT

minden negyedéves előfizető, amennyiben előfizetési hátralékban nincs, — az esetben is, ha az előfizetést havonként újítja meg — ajándékkal kapja. Minden új előfizető, aki negyedévi előfizetéssel belép az előfizetők sorába, ajándékkal ingyen és bérmentve kapja az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát az 1914. évre. Kérjük azokat a t. o. előfizetőinket, akiknek előfizetési tartozásuk van, azt idejekorán rendezzék, hogy a naptárt fennakadás nélkül megküldhessük.

d'or.

HIREK.

Nem sikerült az albán puccs.

(Wied herceg lesz a fejedelem.)

Távirati tudósítás.

Valona, január 9.

Berlinből jelentik: Wied Vilmos herceg kijelentette, hogy jogát az albán trónhoz fenntartja a Izzed pasa trónkövetelését közönséges puccsnak tartja.

Valonából jelentik: A Merán nevű osztrák-magyar Lloyd hajóval tegnap Konstantinápolyból újabb civilruhás török katonák és tisztek érkeztek meg. A csendőrök és a hollandi tisztek rögtön utasították a katonákat, hogy szálljanak vissza a hajóba s a hajót azonnal elindították Konstantinápoly felé. A tiszteket letartóztatták. Most már Izzed pasának albán fejedelemmé való proklamálására irányuló egész akciót megghusítottának lehet tekinteni.

Valonából jelentik: Midőn ma délután egy hajón ideérkezett Izzed pasa akciójának vezetője, Pekir bey, a partraszállás után azonnal letartóztatták. A beynek nem volt tudomása arról, hogy a csapatok partraszállítása nem sikerült.

Párisból jelentik: A Times londoni értesülése szerint a nagyhatalmak elfogadhatatlannak tartják Wied herceg amaz álláspontját, hogy Albániát illetőleg csak Olaszországgal és Ausztria-Magyarországgal tárgyal és úgy vélik, hogy a hercegnek az összes nagyhatalmakal egyetértőleg kell eljárnia.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése. — Tulnyomóan száraz és éjjeli hideg idő várható. — Sárgegyprognózis: Száraz, éjjeli fagy.

— A miniszterelnök a királynál. A Bud. Tud. jelenti: Tisza István gróf miniszterelnök ma éjjel Budapestről Bécsbe utazott, ahol holnap délelőtt különkihallgatáson jelentkezik a felségnél. A kormányelnök a maga és a kormány tagjai nevében az új év alkalmával üdvözölni fogja az uralkodót, azonkívül folyó kormányzati ügyekről tesz jelentést. A miniszterelnök felkeresi az uralkodóház tagjait is, akiknek szintén kifejezi a kormány újévi szerencse-kívánságait.

— A királyi hercegnő husz neve. Jelentették, hogy a prezumpatív trónörökös újszülött leányát tegnap a hetzendorfi kastélyban megkeresztelték. Az újszülött, mint a hivatalos lap mai száma jelenti, a következő neveket kapta: Adelheid, Mária Jozefa, Szixta, Antonia, Roberta, Ottonia, Zita, Sarlotte, Lujza, Immakulata, Pia, Terézia, Beatrix, Franciska, Izabella, Henrietta, Maximiliana, Genovéva, Ignácia, Markusz d'Aviano.

— Református püspökválasztás. Debrecenből jelentik: A Tiszánineni református egyházkerület elhunyt püspökének, Fejes Istvának megüresedett állására az egyházak e hét elején adták be szavazataikat. Ma kezdődött meg a szavazatok összeszámolása. Három jelöltre szavaztak és pedig Tüdös Kálmán miskolci, Révész Kálmán kassai esperesekre és Radácsi György sárospataki teológiai tanárra. Valószínű, hogy a legtöbb szavazatot Radácsi György kapta.

— Nemesség adományozás. A király Sandru Mihály nyugalmazott címzetes altábornagynak s törvényes utódainak a magyar nemességet, kismiháldi előnévvel, díjmentesen adományozta.

— Adler Andor kitüntetése. A magyar nemességgel kitüntetett Adler Andor aradi nagykereskedő iránt megnyilvánuló őszinte rokonszenv kifejezője az a sok üdvözet, amellyel nagyrabecsült személyét elhalmozzák. Az aradi testületek közül ma Ottenberg Tivadar udvari tanácsos, kamarai elnök és Varjassy Lajos dr. titkár. vezetésével megjelent a kamara elnöki tanácsa, hogy örömeinek adjon kifejezést; tisztelgett még Kneffel Lajos és Funkelstein József vezetése mellett az aradi ügynökök és utazók egyesületének negyven tagja. Személyesen fejezték ki gratulációjukat: végvári Neuman Dániel báró udvari tanácsos, Sarlot Domokos nyugalmazott főkapitány, Reicher Károly nyugalmazott főügyész, Virágh Lajás nyugalmazott főmérnök, Löcs Rezső városi tanácsnok, Joó Béla árvaszéki úlnök, Kell Lipót dr. ügyvéd, Vass Sándor dr. orvos még igen számosan.

— A beteg vezér-gazdátó. Az Aradi Polgári Takarékpénztár vezérigazgatójának, Natland Bernátnak az állapota a mai nap folyamán nem változott. A Budapesti Aradra hivatott Purjesz Zsigmond dr. orvosnár megvizsgálta a beteget és konstataálta, hogy erős influenzában szenved és nem kizárt dolog, hogy komplikációk, esetleg tüdőgyulladás, lépnek fel. Purjesz dr. mindenben helyeselte a vezérigazgató kezelőorvosainak eddigi eljárását, s ma este elutazott Aradról.

— Milliós kölcsön az aradi Bohus-palotára. Bohus Lajos báró aradi palotájáról, helyesebben az arra felvett milliós kölcsönről egy idő óta fantasztikus hírek látnak napvilágot. Néhány hét előtt például azt írták, hogy a Crédit Lyonnais politikai okokból nem hajlandó a kért kölcsönt megadni. Ezt a hírt Bódy Bódog, a báró palotájának házigazdónoka, azonnal kellő értékére szállította le. Most még jobban kiderül, mennyire távol állt a valóságtól az a hír, hogy Bohus báró francia pénzt keres palotájára. Mint jó forrásból értesülünk, Bohus Lajos báró körülbelül fél esztendő előtt egy millió kétszáz ezer koronás függő kölcsönt vett fel a Temesvári Első Takarékpénztártól aradi palotájára és egyik hétszázhusz holdas aradmegyei birtokára. A két ingatlan összesen negyvedfél millió koronát ér és a báró a pénzügyviszonyok javulása esetén konvertáltatja az értékes ingatlanokat terhelő függő kölcsönét.

— Szociálista polgármester. Grácból jelentik: A község tanács ma választotta meg két polgármesterét. Első polgármesterré az eddigi alpolgármestert Berchtet választották meg, második polgármesterré pedig Ausobszky reichsrathi képviselőt és szociáldemokrata község tanácsost, harmincegy szavazattal az összesen leadott negyvennyolc szavazat közül. A szociáldemokraták az eredmény kibirdetését nagy örömmel fogadták, a német nemzetiségiek és a karzati közönség fűtyülni kezdett. A község tanácsnak összesen tizenhat szociáldemokrata község tanácsosa van. Grác az első osztrák tartományi főváros, amely szociáldemokratát választott alpolgármesterré.

— Behavazott ország. Szerajevóból jelentik: Egész Boszniában és Hercegovinában napok óta nagy havazások voltak, úgy, hogy ma a forgalom mindkét tartományban majdnem mindenütt teljesen megakadt. A Szerajevóba reggel fél hatkor esedékes személyvonat utközben megakadt s csak este felé három mozdony segítségével folytathatta útját.

— Előléptetés. A közoktatási miniszter Kabdebó Lajost és Varga Imrét az aradi felső kereskedelmi iskola tanárait a VII. fizetési osztály második fokozatába léptette elő.

— Színház a csatatéren. Londonból jelentik: Egyik newyorki lap pikáns hírt közöl. A hír szerint a mexikói felkelők egyik vezére, Hille tábornok egy nagy filmgyárral megállapodást kötött, amely szerint Hille csapatainak mozdulatairól, meneteléséről s azokról a csatákról, amelyekben e csapatok részt vesznek, egyedül az illető gyár készíthet mozgó-fényképfelvételt. Hille kizárólagossági jogot biztosított az amerikai filmgyárnak, amely ennek ellenében tekintélyes tiszteletdíjat fizetett a derék lázadónak.

— A román vezér adóságai. Maniu Gyula dr. neve ujabban rendkívül sokat szerepel a lapokban, mert ő is egyik mozgatója a román-magyar békeakciónak. A változatosság kedvéért a szimpatikus balázsfalvai ügyvéd neve most nem a politikai rovatban, hanem a hivatalos lap árverési hirdetményei között jelent meg. Maniu ellen ugyanis április 8. napjára árverést tűzött ki a szilágyosmlyói telek-könyvi hatóság. Az árvereltetők között szerepel az „aradvármegyei fogyasztási és értékesítő szövetkezet“ aradi cég 1120 koronával, továbbá a kolozsvári kereskedelmi bank 84.000 koronával. Ezekon kívül még valami kilencezer korona követelést jelentettek be Maniunak alig 15.000 koronányi ingatlan és ingó vagyonára.

— Két halott egy filmraktár égésénél. Bécsből jelentik: A Gaumont-cég Mária Hilferstrassze 59. szám alatti helyiségében ma reggel kilenc órakor egy munkásnő vigyázatlansága miatt a filmek tisztogatása alkalmával a benzin felrobbant. A filmek azonnal lobbortak és a tűz hihetetlen gyorsasággal harapódzott el, úgy, hogy a láng csakhamar egészen a ház tetejéig csapott föl. A tűzoltóság azonnal nagy apparátussal kivonult. Alighogy a tűzoltók az égő házba behatoltak, két teljesen megszenesedett holttestre akadtak. Megállapították, hogy az Ausztria biztosító-társaság két hivatalnoknője járt szerencsétlenül, akik az épület első emeletén a biztosító-társaság hivatalában voltak elfoglalva és minden valószínűség szerint menekülés közben estek a lángoknak áldozatul. Kivülük még két veszedelmesen megsebesült embert hoztak ki az égő házból. Egy asztalos hiányzik. Tizenegy órára a tüzet sikerült elfojtani.

— Segélykérés az aradi munkanélkülieknek. Az aradi szociáldemokrata-párt titkára, Strengár Száva ma délelőtt Varjassy Lajos polgármesternek kérvényt nyújtott át, amelyben a mintegy 1600 munkanélküli és ezek családtagjai részére sürgős munka alkalmat, a tervbe vett és elmaradt középületek felépítésének és egyéb közmunkák sürgős megkezdését kéri. Ha pedig ez momentán nem volna lehetséges, pénzsegélyt kér a munkanélküliek felszegélyezésére — mert szervezeteik pénztárai, amelyek enyhítették eddig a nyomort, kimerültek. Az esetleges megszavazandó pénzsegélyre vonatkozólag kérjük a közgyűlést vegye figyelembe a Genti rendszert, vagyis a megszavazott összeget utalják a szakszervezeteknek és a kirendelt hatósági közeg ellenőrzése mellett legyen elosztva. Az „Aradi Munkás Otthon“ részére pedig kéri a t. közgyűlést szavazza meg a téli hónapokra a szükséges tüzianyagot, ezáltal is hozzájárulna a munkanélkülieket befogadó intézmény segélyezéséhez. A közgyűlés bizonyára tudni fogja mi a kötelessége az önhibájukon kívül bajba jutott aradi polgárokkal szemben.

— Kitüntetett közigazgatási bíró. Leóvey Sándor dr. közigazgatási bírósági ítélembírónak, saját kérelmére való nyugdíjazása alkalmából, sok évi közszolgálatá alatt szerzett érdemei elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta a király.

— **Közlés díja: 30 korona.** A cím után az olvasó ismét haragosan fog a szakállába morogni. (A hölgyolvasók a mások szakállába morognak.)

— **Közlés díja: 30 korona.** Ugy látszik a lapok megint valami új rendet akarnak behozni; úgy látszik a házasságok, vagy eljegyzések közlésének díját 30 koronában állapítják meg. Hát ez borzasztó...

Még mielőtt tovább fűznék az olvasó rettentő fölháborodását, sietünk megnyugtanni a t. c. publikumot, hogy a lapok nem törnek a fejüket semmiféle újítások. „Közlés díja: 30 korona!” Ez az álhírlapok csatakiáltása. Tudják önök mi az az álhírlap? Valaki, aki kerüli a munkát, elhatározza, hogy holnapról fogva szerkesztő lesz. Ehhez persze lap is kellene. De az illető a lapnál jobban ismeri Rudenz Ulrich lapjait. Ámde Rudenz Ulrich és Tell Vilmos munkatársai nem kaphatnak „Herrn Redaktör” megszólítást. Az a valaki erre valamelyik kis nyomdában megrendel 100 darab levélpapírt és ugyanígy borítékot, aztán 3 korona 80 fillérért csináltat szerkesztőségi bélyegzőt, mondjuk, ilyen felirással: FŐVÁROSI ÉRTESETŐ. — És már kézen is van az álhírlap. A lap természetesen nem jelenik meg, a szerkesztő ur legelőbb olvasmánya a hivatalos Budapesti Közlöny. Ott kiböngészi a legújabb kitüntetések, kinevezéseket, előléptetéseket és másnap elküldi a számlát a kitüntetett férfinak: **Közlés díja: 30 korona.** Valamelyik kiváló pszichológus megfigyelte, hogy a koldusok a vendéglők, kávéházak közelében ténferegnek legnagyobb számmal. A cigányzene má norától elbódult ember könnyedén odadob husz fillért a „nyomorgó világtalannak.” Az álhírlap szerkesztője is ilyen kávéház-környékbeli szegénylegény, aki a mámoros pillanatokot lesi ki a pumpolásra. Aradon is sűrűn mutogatnak most számlákat, amelyeket valami **Fővárosi Értesítő** című nem létező nyomatos újság „szerkesztője” küldöz a kitüntetett személyeknek. Ezek az urak nem reagálnak a számlákra és nem akarják megsegényíteni a küldőjét ezzel a fölszólítással:

— Szerkesztő ur, küldje el lapjának azt a példányát, amelyben a kitüntetésem híre megjelent. Ha elküldi, megfizetem a „közlési” díjat.

— **Halálozás.** Özv. muravölgyi **Huszár Adolfné**, született **Juszt Hermine** Budapesten január hó 5-én éjjel fél 12 órakor, életének 70-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Tegnap délután temették a farkasréti temetőben. Az elhunyt urnóben **Vas Gusztáv** Acev. felügyelő anyósát gyászolja.

Arad előkelő társadalmában mély részvételt keltett özv. **Domonkos Lajosné** szül. **Arkay Mária** elhunyt. Temetése január 9-én délután 3 órakor lesz a Deák Ferenc-utca 14-ik számú házban.

— **Az Istenhez készült látogatóba.** Bécsből jelentik: Óriási feltűnést keltett ma egy férfi, ki eddig felderítetlen módon a Hernáls-ban levő nagy katolikus templom esücsára mászott. Nagy közönség verődött össze és a torony telején levő ember hosszas prédikációt tartott. Tűzoltók jöttek ki és sikerült végre létrák segítségével lehozni a kiabáló embert. Megállapították, hogy vallási örületben szenvedő mészáros legény, ki tettének okául azt hozta fel, hogy a magasban az istent akarta meglátogatni.

— **Veszélyben forgott szálloda.** Budapestről jelentik: A kéményseprő sztrájk következtében ma tűz ütött ki az **Adria** szállóban. A szálló kéményeit már négy hónap óta nem tisztították ki, úgy, hogy a felgyülemlett korom egyik kéményben ma délután meggyulladt. A kéménytűz tovább terjedt s lángra lobbant egyik másodemeleti szoba padlója is, de szerencsére a tűzoltóság idejében a helyszínen termelt s a veszedelemnek gátat vetett.

Dob és Szerecsen. Régi jó viccek és rossz viccek tettek különös hangzásúvá a budapesti Dob-utca és Szerecsen-utca nevét. Mindkettő ezek az utcák, régóta vártak arra, hogy elveszítsék előnevüket, amely miatt pironkodniuk kellett — istenecske minden igaz ok nélkül. Mert sem a Dob utca, sem a Szerecsen-utca nem sokkal csunyább, sötétebb és piszkosabb egyéb pesti utcáknál s mégis utca-keresztelésnek sohasem örültek úgy lakók, ahogyan most fognak örvendeni a Dob-utcaiak a tanács jószándékának. A városépítési ügyosztály ugyanis javasolta, hogy a Szerecsen-utcat **Bánffy Dezső** bárónak, a Dob-utcat **Morzsányi Károlynak** nevére kereszteljék el. Ezzel egyidőben a Turáni Társaság azt kérlemelte, hogy **Vámbéry Ármin**ről, a halhatatlan nevű tudósról nevezzék el a főváros valamelyik utcáját. Mai üléséből a fővárosi tanács pártolólágg terjesztette a javaslatot a közmunkatanács elé.

— **Az artista panasza.** **Fehér Gyula** aradi artista, aki azonban most nincs szerződésben, ma megjelent a rendőrségen és veszélyes fenyegetés miatt feljelentést tett **Kurticsán Gergely** bérkocsis ellen, mert ez állítólag az élete ellen tör. Elmondotta, hogy néhány napja a kocsis megtámadott a Kossuth-szobornál egy rendőrt, aki elő akarta őt állítani, véresre verte annak a kezét az ostorával és csak az ő közbelépésére tudott a rendőr támadójával szemben urrá lenni. A rendőrség megindította az eljárást. Az artista most Ötvenesre jár dolgozni és este jön Aradra lakó szüleihez és attól tart, hogy a bérkocsis beváltja fenyegetését.

— **Eljegyzés.** **Bergsmann Soma** MÁV. főellenőr leányát, **Micit**, eljegyezte **Fischer Izidor** dr., újpesti állami főgimnáziumi tanár. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **Öngyilkos rendőrfőtisztviselő.** **Bécsből** jelentik: A bécsi rendőrség egyik legkiválóbb tagja, a rendőri nyilvántartási iroda egykori vezetője, **Groll Lajos** ma ötvenöt éves korában lakásán agyonlőtte magát. Gyógyíthatatlan betegsége készítette az öngyilkosságra. Mikor hozzátartozói behatoltak szobájába, óriási füstben már holtan találták a szerencsétlen embert. A szobában égett az ágy, mert az öngyilkosság előtt **Groll** egy gyufával felgyújtotta a párnáit.

— **Köszönetnyilvánítás.** **Iltői Adler** Ander az izr. jótékony egyletnek, az izr. patronage-egyletnek, a **chewra kadischának** 50—50 koronát adományozott. — **Id. Kaufmann Lajos** emlékére a következő adományok folytak be az aradi izr. árvaháznál ez alkalomból létesített **id. Kaufmann Lajos-alapítvány** javára: **Kaufmann Mátyás** és neje **Györök**, **Kaufmann Nándor** és neje **Budapest** 50—50 koronát, **Rácz Rezső** dr és neje **Nagyvárad**, **Horovitz Lajos** és neje **Budapest** 20—20 koronát, **Kaufmann Imre** és neje **Aszód**, **Kaufmann Gyula** és neje **Budapest** 15—15 koronát, **Hirschi Ignác** és neje **Lugos**, özv. **Schlesinger Flórisné** **Budapest**, özv. **Hoffer Adolfné** **Budapest** 10—10 koronát adományozott. Jelen adományok összege 200 korona, ehhez hozzáadva a már kimutatott korábbi adományokból befolyt 320 koronát, az alapítvány összege 520 korona. Ezen nemesszivü adományokért köszönetet mond az elnökség.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 8-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: **Született:** **Hubert Tamás** napszámosság **Gzella** nevű leánya. **Lenygyel Károly** posta s. tisztnek **Károly** nevű fia. **Bundy Ede** kereskedőnek **János** nevű fia. **Virág Kálmán** sütőnek **Erzsébet** nevű leánya. **Weisz Izidor** kárpitósának **Sándor** nevű fia és **Helén** nevű

leánya (ikrek.) **Meghalt:** **Muosi József** 33 éves szabó. **Farkas Mária** 30 napos leány. **Hilfrich Ferenc** 59 éves kefekötő segéd. **Ursz György** 25 éves napszámosság. **Házasságot kötött:** **Labatos Lukács** zenész **Gécs Mária**val.

— **Leltár előtt női táskák, bőröndök, pénztárcák, látesővek, pipere és disznóáruk** rendkívüli lezártított árban **Hegedűs Gyula** cégnél, **Arad**, **Andrássy-tér** 16.

— **Postacsomag, ajánlottlevél és utalvány** feladási könyvek egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az **Aradi Nyomda R. T.** nyomdájában **József főherceg-ut** 22. sz., a **Kossuth-szoborral szemben.**

— **Leltár miatt mélyen lezártított áruk** **Fischer-féle Nagy Áruházában**, **Arad** **Szabadság-tér** 12. sz. alatt.

— **Izr. iskolai „Működési napló”** nyomatvány előírás szerint kapható az **Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.**

TARKASÁGOK

(Nem is olyan rosszak az emberek...) A rossz gazdasági viszonyok minden rendű és rangu embert kellemetlenül érintettek, de semmiféle társadalmi osztályt nem sújtott olyan mélyen, mint a — festőket. Egy festmény luxus dolog és hogy vásárolnának az emberek képet, amikor még a borotválkozásról is leszoknak lassanként.

A legjobban egy aradi portré-festő érezte ennek az állapotnak a keservét. Tegnap azonban már örömmel újságot a művésztársainál:

— Na végre, ma kaptam egy portré-rendelést! Hiába, még sem olyan rosszak az emberek, mint amilyeneknek festik őket!

(Akiket halva mentenek ki és Izzó pasa a tanácsülésen.) Az „URK” című német életrajz-szevedélyesen gyűjti a napilapok feroszágait s hetenként vagy egy hasábnyt közel belőlük. Ha valaki figyelemmel kíséri a magyar lapokat, talán hasonló nagy eredményt tudna felmutatni, de még felületes szemlélés után is szomóba öthik az embernek egy-két ferosa újsághír, vagy cím. Egyik vidéki lap például a következőkért állította:

Halálos korcsolyázás.

Pécsről jelentik: **Majerszki János** felesége tegnap délután a város jégpályáján korcsolyázott **Pajen János** főhadnaggyal. A korcsolyázó pár beljebb hatolt kissé a tóba, hol a jég leszakadt alattuk és mire kimentették őket, mindketten megfulladtak.

Nem kevésbé mulatságos a következők című cím sem, mely nemrég látott napvilágot:

Tulkiadások

a külvárosok csatornázásánál.

Az albán trón jelöltjei. — **Izzó pasa** a felügyelő-bizottság ülésén.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel nappal)	—	357
Szerkesztőség (csak éjjel hazaérkezéskor)	—	357
Melléklet	—	357
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	—	357
Nyomda	—	357

SPORT.

+ Az aradi Meteor kerékpár-klub január 7-én este 9 órakor tartotta rendes évi közgyűlését a Millenium külön termében. A közgyűlést Keppich Jakab dr. vezelte. A listát a következőképpen alakították meg: Elnök Farkas Abrahám, alelnök Györfly Ernő, titkár Riechter Károly, pénztárnok Duffner József, ellenőr Borlodon György, szertárnok Berta Ferenc, sport intéző Zimmermann János, menet parancsnok Juraszek Pál, orvos Keppich Jakab dr., ügyész Crissán György dr.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

= Az angolbank kamatláb leszállítása. Londonból jelentik: Az angolbank ma a kamatlábat öt százalékról 4 és fél százalékra szállította le. A kamatláb leszállítás a londoni piacon nagy megnyugvást keltett.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Készlet

Budapest, január 8

Készárú.

Amerika egy fillér magasabb. Kínát, vételezett korlátolt, 10 ezer mm. 5 fillérről magasabb.

Határidő.

	Dél	2 óra	3 óra	4 óra
	szálat	szálat	szálat	szálat
Buza 1914. áprilisa	11.98	11.89	11.89	11.99
Buza 1914. májusa	11.40	11.41	11.41	11.41
Buza 1914. októberre	10.88	10.69	10.78	13.69
Rozs 1914. áprilisa	8.67	8.8	8.67	8.69
Rozs 1914. októberre	8.36	8.37	8.36	8.37
Tengeri 1914. májusa	6.56	6.67	6.57	6.59
Zab 1914. áprilisa	7.65	7.66	7.63	7.63
Zab 1914. októberre	7.60	7.61	7.58	7.59

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (január 8.)

Osztrák hitel	634.
Magyar hitel	829.25
4% koronajáradék	82.97
Osztrák-magyar államvasúti	725.
Jeizálogbank	487.
Leszámitolóbank	515.50
Hazai Bank	290.
Magyar Bank	532.
Kereskedelmi Bank	8825.
Rimamurányi	640.
Salgótarjáni	738.
Közuti Vasut	622.75
Városi Villamos	835.75

Bécsi értéktőzsde (január 8.)

Osztrák hitel	634.
Magyar hitel	838.
Osztrák-magyar államv.	713.25
Déli vasut	104.75

A Temesvári Ljovdtársulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. Árak 100 kilogrammonként korona brékben.) 1914 jan. 8. Buza 75 kilogrammos 21.90—21.00 76 kilogrammos 21.05—21.15, 77 kilogrammos 21.40—21.50, 78 kilogrammos 21.50—21.65. Rozs (prima) 15.50—15.6; (közép) 15.00—15.10, Arpa (sertőző) (takarmány) 12.85—12.95, Zab (prima) 13.40—13.50, (közép) 11.80—11.90, Tengeri régi (magyar) 11.10—11.20, (román) régi 11.90—11.90, új 10.30—10.50. Burgonya 100 kgr. (fehér) 4.60—4.80, (rózsza) 6.50—6.60.

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1914. évi január 9-én:

B) B. zlet B) Bériet

Itt először:

Mérföldkövek.

Bütlép 3 felvonásban. I. tá: Knoblauch Edvard é. Bennett Arnold Fordított: Kesztyösné Dezső Rendező: Szendrey.

SZEMÉLYEK:

Özv. Rheadné Follinuszé.	Emily	Harmath J.
Rhead John Dr. Keztlér.	Nancy	Arztalos M.
Leánya K. Kopolnay.	Præce Róbert Dr. Baranyi S.	
Sibély Samuel Várnai Jenő.	Monkharut	Virág Lázló
Pyne Ned Dell Lajos.	Muriel	K. m. j. thy M.
Toompou Oiazs La. os.	Ricard	Zemplényi Z.

Kedvete este 7/8 órakor.

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Az aut. orth. izr. hitközség előjárósága ezúton nyilvánítja hálás és őszinte köszönetét beiktatott főrabbijának tiszteletére rendezett és sikerült esélyen megjelent összes kedves vendégeknek és Szalay Imre vendéglős urnak kifejtett előzékenységeért.

Három szabott ár!
Humanity
valódi amerikai férfi-cipők
16-20 25 Kor. egyedüli lerakat.
Kapható csakis
Kutányi J.
ARAD.
Vörösmarty-u. 1.
Telefon 338. sz.

Limböck János és Fia
1155 m. kir. szah. érekeporzó-gyára és temető-vezetői intézetével.
Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 43

Alulírottak szomorodott szívvel tudatják a szeretett és feljethetetlen jó testvér, nagynéni, keresztanya és rokon

özy. Domonkos Lajosné

szül. Arkay Máriának,

f. 6. január hó 7 én este 7/8 órakor, életének 60 ik évében, hosszas szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi aradványai január 9-én, d. u. 8 órakor fogtak D. ak Ferenc utca 14-ik számú házában a római káth egyház szertartásai szerint besztertelteni és a feő temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra tételni.

Az engesztelő szent-mise a boldogult lelki üdvéért január 10-én, d. e. 9 órakor fog a főt. Minorita atyák szentegyházában az egék Uranak bemutatattatni.

Aldott legyen emlékezetel!

Arad, 1914. január 8-án.

Arkay Julia, Arkay Kálmán és neje szül. Schwachof-fer Karolin. testvérei és sóg rnője. Kárpál J. no-né szül. Domonkos Janka, ferje és ezek gyermekei, mint keresztgyermek. Besse Sándor és neje szül. Tüdös Julianna Kiss Pálné szül. Domonkos Gyula és neje szül. Sarlot Marzit és gyermekei, Arkay Aladar, neje és gyermekei. Arkay Pista, neje és gyermekei, Arkay Béla, Arkay Szeréna ferjezett Balog Ödönne, Sedi Kálmánné szül. Arkay Edih, Dumcsa Antalné szül. Arkay Masa és gyermekei, Antalfi Zsiros Dezsóné szül. Arkay Dalma és gyermeke, Arkay Feri és neje, Dr. Kiss Jenő, Kiss Vilmos és neje, Kis Ilonka, Kovács Sandor és neje szül. Besse Erzsébet, unokahugal és öcscei.

Izraelita iskola

„Működési napló”

nyomtatvány előírás szerint kapható az

Aradi Nyomda

Részvénytársaságnál.

29932—1913. kh. sz.

Hirdetmény.

Az eleven hasznos vadak s a hasznos szárnyas vad tojásainak forgalomba hozatala és szállítása tárgyában a m. kir. földművelésügyi miniszteriumnak 1910. évi mácius hó 14-én 86219. szám alatt kiadott rendelkezését a következőkben teszem közhírré.

A hazai vadtenyésztés érdekében és a hasznos szárnyas vad tojásai mindinkább elharapódzó jogosulatlan elszedésének meggátlása végett az 1879. XL. törvénycikk 1. és 16. §-ai a alapján rendeltem: 1. Élő hasznos vadat, hasznos szárnyas vad tojását, szállítani csak engedéllyel szabad. 2. Az engedélyt a m. kir. földművelési miniszter adja, akihez a kérvényt a törvényha ósóg első tisztviselője úján kell benyújtani. A kérvény benyújtása alkalmával hatóságilag igazolandó, hogy f lyamodó a vadászati jog tulajdonosa s így az élő hasznos vad befogására, vagy hasznos szárnyas vad tojásainak szedésére jogosult. Az engedélyt kérő, ha nem tulajdonosa a vadászatnak, igazolni köteles, hogy a vad befogást, tojás szedést a vadászat tulajdonosa nem tiltalmazta. Az engedély alapján a törvényhatóság első tisztviselője szállítási igazolványt állít ki mely a szállítmányokkal együtt a vasúti, hajózási illetve postál felvételi hivatalnak átadandó. Ha élő hasznos vad vagy hasznos szárnyas vad tojása ilyen szállítási igazolvány nélkül, a vasúti, hajózási illetve post felvételi hivatalnál továbbítás végett feladatni szándékoztatik, ily küldemények felvétele meg agadandó s ha mégis tévedésből ilyenek felvételtek, akkor azok visszaterendő, a községi előjáróságnak átadandók s erről a községi illetékes első foku rendőri hatósága azonnal, esetleg távirat úján ismeretlenné 8. Aki élő hasznos vadat vagy hasznos szárnyas vad tojását az 1. pontban meghatározott engedély illetve igazolvány nélkül szállít, vagy

azok jogosult megszerzését igazolni nem tudja, kihágást követ el, s a rendőri büntető hatóságok által 15 napig tartó elzárással és 200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő, s nemcsak a eljárás költségeiben, hanem a vad etelési és kezelési költségeiben is elmarasztalendő. 4. A lefoglalt vad és t jás, amennyiben a károsult vadászat tulajdonosnak személyazonossága a lefoglalás alkalmával kétségbevonhatatlanul kideríthető s hozzá távirat újon intézendő felszólításra 24 óra leforgasa alatt beérkező válasza alapján rendelkezésére bocsátandó. Amennyiben a károsult személye, vagy jogosulatlanul meg zertett hasznos vad és hasznos szárnyasvad tojásának származási helye meg nem állapítható a lefoglalt vad és tojások a lehető legrövidebb idő alatt még a kihágást ítélet nozatai előtt az eljárás a illetékes I. foku rendőrhatalóság által elkobzandók és nyilvános árverésen eladandók. Az árverésen csak a vadászterület tulajdonosa, vagy bérője, illetve ezeknek meghatalmazottjai vehetnek részt. A kihágást elkövető az árverésen részt nem vehet. Ha jogosult árverező nem jelentkezik a vad annak a községnek határában a melyben az lefoglaltatott kibocsátandó a tojások pedig haladéktalanul földművelésügyi m. kir. miniszterium rendelkezésére bocsátandók, illetőleg a lefoglalt tojások ügyében a földművelésügyi miniszter rendelkezése távirat újon kerendő. Az árverésen befolyt összeg az 1901. évi XX. tcz. 23. §-ában megjelölt célokra fordítandó. Ha az árverés illetve az eleven vad etelési és keze ési költségei a kihágást elkövetőitől nem hajthatók be, azok az árverésen befolyt összegből levonandók. 5. E rendelet az 1903. évi december hó 18-án 10592/1903. szám alatt kelt, a m. kir. belügy igazságügy és kereskedelemügyi miniszrrel egyetértőleg kiadott földművelésügyi miniszteri rendelet hatályon kívül helyezése mellett 1914. évi április hó 1 én lép életbe.

Arad, 1913. évi december hó 22 én.

Grein,
főkapitány.

Apró hirdetések.

Aradi Közlöny részére hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban József főherceg ut. 22. (Bejárat a Kossuth-szoborral szemben), továbbá

BUDAPESTEN:

Böckner I. IV., Sommei-utca 4. sz.
Györi és Nagy VII., Brassó-körút 5. sz.
János és Társas V., Dorottya-ut. 11. sz.
Moses Rudolf VI., Andrássy-ut. 2. sz.
Tenczer Gyula IV., Szervita-tér 8. sz.
Schwartz József VI., Andrássy-ut. 7. sz.
Hegyi Lajos VII., Király-ut. 67. sz.
Eckstein Bernát VII., Brassó-körút 38.
Mezei Antal IV., Békü-ut. 5. sz.

NAGYVÁRADON:

Hegedüs Hírlapiroda Rákóczi-ut. 5.
TEMESVÁR—BELVÁROSBAN:
Engel Jenő hirdetőiroda vállalata Jenő herceg-utca.

BÉCSBEN:

Wassenstein & Vogler I., Neuer-Markt No. 8.
Duckes Nachf. I., Wollzeile No. 9.
Rudolf Mosse I., Sellenstrasse No. 2.
Eduard Braun Rothenurmstr. No. 9.
Heinrich Schalek I., Wollzeile 11.
Bock & Herzfeld I., Adlergasse No. 8.

BERLINBEN:

Dr. Jr. F. C. Ellenreich Berlin-Vilmersdorf, Moistenische Str. 52

Azon apróhirdetésekre vonatkozó tudnivalók, ahol a hirdetés mellett: „Bővebben, vagy cím a kiadóban” áll, közelebbi adatok olvashatók az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalának előcsarnokában elhelyezett táblán.

OKTATÁS.

Magántanulók

bármely osztályról felelőséggel felvételnek mérsékelt díjazás mellett. Az írt. íru internátus Arad, Chorin Aron-ut. 1. 7055

ALKALMAZÁST NYER.

Blatosító-társaság

helybéli vesérügynöksége óvódképes pénzbeszedőt keres azonnali belépésre. Cím a kiadóhivatalban. 801

KIADÓ LAKÁS.

Deák F. u. 22. sz.

alatt 2 szoba, fürdőszoba és konyha, 1. lakás, udvar, azonnal kiadó. 804

INGATLAN.

Egy moderna ház,

mely 6 szoba, fürdőszoba és egyéb mellékhelyiségekből áll, 12 évig adómentes, eladó. Bővebben Magyar-utca 18. sz. alatt 249

ÜZLETEK.

Szegeden

két kitűnően jövedelmező mozi, esetleg egyenként is, eladó kedvező fizetési feltételek mellett. Cím a kiadóhivatalban. 247

Egy 20 éve

fenálló jóforgalmú vegyes kereskedés összes jogokkal és italmérés-sel, házsal együtt szabad kézből eladó. Bővebben Hunyadi András Szapárilliget. 278

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Legjobb porosz

fürtöszén nagyban és kicsinyben kapható Roth József Eötvös-utca 8. Telefon 68. 5841

Elköltözés

miatt eladó két szoba- és konyha-berendezés. Kőlcsey-utca 2, az udvarban balra. 808

Tolnai Világlapjának

II. füzet; Tolnai Világlexikonának I, II és III. kötet megjelentek és kaphatók Krausz Paulin könyvkereskedésében, Színházépület. Tel. fon 511. 284

Koks

(plazsón) nagyban és kicsinyben legolcsóbban kapható Roth József Eötvös-utca 8. Telefon 68. 5841

KÜLÖNFÉLE.

Csak urakat

érdekelhet hogy, megszűnt a fertőzés veszélye, mióta a Philantrop forgalomba került. Ára 1 korona 80 fillér. Főraktár: Hehs Vilmos gyógyszer-tára a Szent-Istvánhoz Arad, Battyhány utca. Összes készítményeink G. Földes Kelemen gyógyszer-tárában is kaphatók 5189

Pormentes faszén

vásárlásra kapható Roth József Eötvös-utca 8. Telefon 68. 5841

Mindenki egyen óreg,

aminőnek látszik, aki nem akar megöregedni, használja a Földes-féle Hair regeneratort, ezen készítményről minden ősz haj visszanyeri eredeti színét. Nagy üveg ára 2 korona. Földes gyógyszer-tár, Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Battyhány-utcai gyógyszer-tárában. 1224

Az

Aradi Közlöny

apróhirdetési levelezőlapja, valamint az

Aradi Nyomda Részv.-Társ.

kiadásában megjelent **nyomtatványok,** (postakönyvek, tartó-ék-követel szabványok stb.) kaphatók

Barna Béla

hírlap és hirdetés-irodája-ban ARAD, Atzél Péter-utca 1. szám Zrínyi-utcai oldal.

58—1918. kpv.

Hirdetmény.

Esszel közzétesszük, hogy az 1918. évre érvényes országgyűlési képviselő választók névjegyzékének a mai napon véglegesen megállapított egy hiteles példánya az 1899. évi XV. t. c. 150. §-ának megfelelően dr. Pálmay Lajos kir. közgyűzőnél Aradon letételt, akitől a névjegyzékre vonatkozólag a szabályszerű díjak mellett, egyesek részére másolatok, kivé-

natok, bizonylatok és hitelesítések kivehetőek.

Arad sz. kir. város központi választmányának 1918. évi december hó 23-án tartott üléséből.

Varjassy polgármester.

Takszámterese

Bér-autok

Telefonszám **816**

2281 Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig. Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Valódi angol sport, vadász valamint modern katonatiszti, vasutas és egyéb **sapkákat**

ajánl:

Schäffer Henrik

Aradi Első Sapkakészítő vállalata

Arad, Andrássy tér (Bing-ház) Telefon 208. szám. 27

Legolcsóbb fűveszerzési tarral

a, Hunyadi Motorfűrésztársulat

Kossuth-utca 8. alatt. Telefon 658

hol állandóan elsőrendű szarvas és aprított fa kapható azonnali házszállításal olcsó áron. Szarvasokhoz 100 kilonként 3 vágásu 2 K. 80 fillérért és 4 vágásu 1 kor. Ugyancsak elvállalunk saját motorgépekkel meghívásra leggyorsabb kiszolgálással teteifű részleteit és befuvarozási vasúttal legolcsóbb áron. Üzlet-olunk: szolid és figyelmes kiszolgálás. — Használt, vagy új vastagságú j. deszkák igen olcsón eladók. 25°

31008—1918. kh. sz.

Hirdetmény.

Az aradi ipartestület kebelében működő békéltető bizottság segéd tagjainak megválasztására a békéltető bizottság alapszabályának 3 §-a értelmében határozatul 1914. évi január 18. napjának d. e. 10

órát kitűzöm s arra az alapszabályok 2 §-a értelmében a testülethez tartozó iparosok összes segédeit meghívom.

Választatni fog egy évre szóló megbízással 45 tag és 15 póttag.

A választás felkiáltással, vagy szavazó lapokkal történik és vissza nem utasítható.

Arad, 1918. évi december 27.

Greén s. k. főkapitány.

Értesítés.

A nagyérdemű vevőimet és a nagyközönséget értesítem, hogy az eddig 281

Stenner és Wessey

cég alatt folytatott tűzifa- és szénnyagkereskedést cégtársam kiválasztása folytán az üzletet saját vezetésem alatt tovább folytatom és kérem egyben a nagyközönséget, hogy továbbra is rendelkezésével támogatni sziveskedjék. Főigye ezetem less csakis elsőrendű aprított fa és tiszta porosz kőszén, koks és faszén teljes mértékbeni kiszolgálással a bizalmat megnyerni.

Kiváló tisztelettel

Wessely Ödön

tűzifa- és szénkereskedő Bessző-utca 10. Telefon 974.

2—1914.

Hirdetmény

Figyelmeztetjük a város közönségét az ehadóról és az extartásról szóló szabályrendelet 16. §-ának azon rendelkezésére, hogy a tartott ebek számát, fajtát, a tulajdonos január hó első nyolc napján a városi adóhivatalnál bejelenteni s a kirótt ebadó befizetési tartozik. Házorító kutyák csak a háztulajdonos vagy ennek megbízottja vagy egy egész házat béroló tartó lakó tarthat. Egy háznál adómentesen csak egy házorító eb tartható. Házorító eb gyanánt adómentesen nem lehet tartani a viasla, kopó, agár, méss-ros faj, neufundlandi, szit bernádhégyi, buldog uszkár, szoba, komondor és rätler kutyákat. Amennyiben ezen fajtájú kutyák házorításra is használatnak, érettek a rendszeres adó fizetendő meg. Mert ellenkező esetben a szabályrendelet 87. §-a alapján 20 koronától 40 koronáig terjedő pénzbírságban lesznek elmarasztalva.

Arad, 1914 január 2.

A városi adóhivatal.

Eladó

egy jókarban levő leszerelt négy és egy felszerelt három lóerős gáz-

motor

jutányos áron. Bővebben a kiadóhivatalban.

Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

Meghívás.

Az Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság Igazgatósága

t. részvényesait ezennel tisztelettel meghívja a bank

II. rendes évi közgyűlésére,

melyet az intézet helyiségében (Andrássy-tér 18. szám, I. emelet) **folyó évi január hó 24-én délután 5 órakor** tart meg.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kiküldése.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, az 1913. üzletévi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása, a felügyelő-bizottság tiszteletdíjának meghatározása, valamint a tiszta nyereség felosztása és a felmentvények iránti határozathozatal.
3. A felügyelő-bizottság 1 tagjának 2 évre és a választmány 2 tagjának 1 évre való megválasztása.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 24. § a értelmében részvényeiket **folyó évi január hó 20-ig** az intézet pénztáránál letéteményezni sziveskedjenek.

Arad, 1914. január hó 7-én.

Az Aradi Közgazdasági Bank R-T.
Igazgatósága

298

(Utánnymás nem díjaztatik).

„Agricola“

Gazdasági és
Kereskedelmi vállalat

Budapest, I. ker. Bud. foki-ut 16-18.

Folyósítat törlesztéses kölcsönöket I, II helyre **ingatlanokra** és városi bérházakra, s tisztviselői kölcsönöket olcsó kamat mellett.

Elvállalja ingatlanok elparcellázását és az ahoz szükséges tőkét megszerzi.

Hosszab hiteltre szálit mindenféle **vetőmagvakat, ipari, gazdasági gépeket** és technikai cikkeket.

Keres megbízásból **megvételre** különböző nagyságu ingatlanokat és kitermelésre alkalmas erdőket és mezőgazdasági bérleteket. 6967

■ Közbenjárók díjaztatnak ■

Nyomtatványok

szélesen és szűken kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában